

MARKTRAPPORT

Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

1	DE VLAAMSE ENERGIEMARKT IN CIJFERS	5
1.1	INDELING AFNEMERS	5
1.2	DE TOTALE HOEVEELHEID GELEVERDE ENERGIE IN VLAANDEREN	6
2	LEVERANCIERS	7
2.1	EVOLUTIE WETGEVING IN 2009	7
2.2	ACTIEVE LEVERANCIERS EN SPREIDING OVER NETWERKEN	7
2.2.1	Elektriciteit	7
2.2.2	Aardgas	9
2.3	BEWEGINGEN OP DE MARKT	10
2.3.1	Participaties en fusies	10
2.4	MARKTAANDELEN VAN DE LEVERANCIERS	10
2.4.1	Elektriciteit	10
2.4.2	Aardgas	15
2.5	INDEXEN MARKTMACHT	17
2.5.1	Herfindahl-Hirschman index (HHI) en HHI _{ne}	17
2.5.2	Concentratie-index (C3)	18
2.5.3	Conclusie	19
2.6	LEVERANCIERSWISSELS	20
2.6.1	Elektriciteit	20
2.6.2	Aardgas	22
3	NETBEHEERDERS	24
3.1	EVOLUTIE WETGEVING IN 2009	24
3.2	RELATIEF BELANG VAN DE NETBEHEERDERS IN TERMEN VAN VERVOERDE HOEVEELHEDEN ENERGIE	24
3.2.1	Elektriciteit	24
3.2.2	Aardgas	25
4	ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN	27
4.1	EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITSPRIJZEN	27
	HUISHOUDELIJKE AFNEMERS	27
4.1.1	Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	27
4.1.2	Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	28
4.1.3	Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik	29
4.1.3.1	Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik	29
4.1.3.2	Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik	30
4.1.4	Sociale maximumprijzen	31
	KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS	32
4.1.5	Elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers	32
4.1.6	Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers	34
4.2	EVOLUTIE VAN DE AARDGASPRIJZEN	34
4.2.1	Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	34
4.2.2	Onderdelen van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	36
4.2.3	Prijzen voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik en die verwarmen met aardgas met een groot verbruik	37
4.2.3.1	Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas	37
4.2.3.2	Huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik	38
4.2.4	Sociale maximumprijzen	39

4.3	CONCLUSIES.....	40
4.3.1	Prijsevoluties.....	40
4.3.1.1	Elektriciteit.....	40
4.3.1.2	Aardgas.....	40
5	HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN EN WARMTEKRACHTKOPPELING.....	42
5.1	EVOLUTIE WETGEVING IN 2009.....	42
5.2	GROENESTROOMCERTIFICATEN.....	42
5.2.1	Aantal installaties die groenestroomcertificaten ontvangen.....	42
5.2.2	Uitgereikte groenestroomcertificaten.....	44
5.2.3	Handel in groenestroomcertificaten (inclusief spread prijs, BelPEX en non-handel).....	45
5.2.3.1	Bilaterale handel in certificaten.....	45
5.2.3.2	Handel op Green Certificate Exchange.....	47
5.2.3.3	Verkoop van groenestroomcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs.....	47
5.2.4	Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2010.....	48
5.2.5	Groenestroomquotum voor 2010.....	49
5.3	WARMTEKRACHTKOPPELING.....	49
5.3.1	Aantal installaties die warmtekrachtcertificaten ontvangen.....	49
5.3.2	Uitgereikte warmtekrachtcertificaten.....	50
5.3.3	Handel in warmtekrachtcertificaten.....	51
5.3.3.1	Bilaterale handel in certificaten.....	51
5.3.3.2	Handel op Green Certificate Exchange.....	52
5.3.3.3	Verkoop van warmtekrachtcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs.....	52
5.3.4	Inlevering van warmtekrachtcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2010.....	53
5.3.5	Warmtekrachtquotum voor 2011.....	54
	BIJLAGEN.....	55

VOORWOORD

Het overheersende beeld van de Vlaamse energiemarkt in 2009 is dat deze vrij stabiel is in de cijfers. Achter de cijfers tekenen zich echter tendensen af die wijzen op een grote activiteit of duiden op nog te ontwarren knopen in de toekomst.

Het aantal leverancierswissels blijft gehandhaafd op het peil van 2008

Oorzaken voor de ogenschijnlijk stilgevallen dynamiek liggen in het klimaat dat op de energiemarkt ontstaan is:

- De grote meerderheid van de energieafnemers in Vlaanderen is tevreden over hun energieleverancier
- De wisselactiviteit is niet constant, maar wordt bepaald door elementen zoals de prijsevolutie en de vaak daaraan gekoppelde media-aandacht. 2009 was een periode met sterk dalende prijzen en daardoor dus minder media-aandacht
- Door het afsluiten van contracten van bepaalde duur (1, 2 of 3 jaar) zorgen de leveranciers ervoor dat wisselen van leverancier vaak onmogelijk is op het moment dat de klant "gealarmeerd" is. Tegen de vervaldatum van het contract is de situatie meestal gekalmeerd en wordt het contract stilzwijgend verlengd
- De beslissing om de markt in Vlaanderen sneller te openen, heeft vruchten afgeworpen voor de energieafnemers, zoals in een recente studie van de CREG bevestigd wordt. De snelle start had echter een aantal kinderziekten als negatief bijeffect omwille van nog niet uitgerijpte marktprocessen en niet op punt staande administratieve systemen bij de bedrijven op de energiemarkt. Deze kinderziekten, die ondertussen opgelost zijn, voeden nog steeds een klimaat van scepsis bij veel klanten. In Wallonië is er door de latere marktopening een ander klimaat gegroeid waardoor er blijkbaar bij de consument meer activiteit gemeten wordt

Het aantal leverancierswissels door klanten is een belangrijke indicator voor het beoordelen van de vrije markt, maar zeker niet de enige.

Echte concurrentie tussen energieleveranciers is de motor van de energiemarkt en is noodzakelijk voor het bereiken van competitieve prijzen en een betere dienstverlening voor de energieverbruikers. Maar concurrentie werkt niet noodzakelijk via grote aantallen leverancierswissels. Indien de dominante speler(s) ervaren dat hun klanten zelfs maar overwegen om over te stappen naar concurrenten, passen ze hun aanbod aan om de klanten aan zich te binden. Zo werpt reële concurrentie ook vruchten af voor wie niet van leverancier wisselt. Wel is het zo dat het prijspeil van de dominante speler(s) nooit tot het meest goedkope niveau binnen een netgebied zakt, zodat een actieve wissel van energieleverancier noodzakelijk blijft voor het maximaal benutten van het voordeel dat door concurrentie op de energiemarkt ontstaat.

De activiteitsgraad van de energieverbruikers in Vlaanderen scoort ruim boven het Europees gemiddelde en wordt algemeen erkend als een actieve energiemarkt. Dit blijkt uit studiewerk door de Europese Commissie.

De concentratiegraad van de markt daalt licht, maar deze blijft ver verwijderd van een echt competitieve markt

We stellen vast dat het marktaandeel van de grootste spelers blijft dalen, dat vier nieuwe leveranciers de markt betreden en dat een sterke internationalisering wordt voortgezet en bevestigd in 2009 waardoor solidere posities worden bekomen. Dit zijn tekenen van interesse in de Vlaamse markt en op zich een positieve trend. Daartegenover blijft de zeer sterke concentratie van de productiecapaciteit in België de echte opening van de markt bemoeilijken.

De gestage groei van het aantal klanten van de netbeheerder in zijn rol van sociale leverancier is een aandachtspunt. Dit getuigt van de efficiëntie van het sociaal vangnet en verhindert dat de vrijmaking van de markt negatieve sociale gevolgen zou hebben. Ook in de niet-vrijgemaakte markt kenden veel klanten betalingsmoeilijkheden. Het is onmogelijk om vast te stellen of het aantal gezinnen met betalingsmoeilijkheden nu hoger ligt dan voor de vrijmaking.

Decentrale productie met hernieuwbare energiebronnen en het beleid naar energiebesparing groeien sterker dan in de doelstellingen opgenomen was

Om de continuïteit van dit succesvol beleid mogelijk te maken zijn er reeds acties geweest, maar zal er zeker nog bijgestuurd moeten worden. Er moet over gewaakt worden dat het huidige gunstige investeringsklimaat ondersteund wordt, de kostprijs voor de consument onder controle blijft en het voor de spelers op de markt, de leveranciers en netbeheerders, aantrekkelijk is en blijft om er aanwezig te zijn. Dit beleid veroorzaakt ook noodzakelijke investeringen in de netten om deze intelligenter en beter beheersbaar te maken dan vandaag en om slimme meters in te voeren. Ook hier is het van belang hetzelfde evenwicht na te streven en hiervoor een wettelijk kader uit te werken. De grote moeilijkheid om deze belangrijke beslissingen voor de toekomst te nemen is dat niet alle instrumenten in dezelfde handen zijn.

André Pictoel
Gedelegeerd Bestuurder

1 De Vlaamse energiemarkt in cijfers

1.1 Indeling afnemers

Op 31 december 2009 waren in Vlaanderen 3.175.988 toegangspunten (EAN's) voor elektriciteit op het distributienet aangesloten. Een toegangspunt is elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-nummer werd toegekend. Injectiepunten¹ worden niet in de statistieken meegeteld.

De toegangspunten worden in een aantal categorieën ingedeeld. Enerzijds zijn er de telegelezen afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen, AMR (Automatic Meter Reading). Daarnaast zijn er nog de maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading) en de jaarlijks gelezen meters. Bij de jaarlijks gelezen meters is er nog een verdere opdeling naar huishoudelijke en niet-huishoudelijke afnemers. Dit onderscheid wordt gemaakt op basis van het contract dat de afnemer afsluit met zijn leverancier. Wanneer het leveringscontract wordt afgesloten door een onderneming² wordt de afnemer beschouwd als niet-huishoudelijk, is dit niet het geval dan wordt de afnemer als huishoudelijk beschouwd.

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2009 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	18.171	0,57%
MMR	16.872	0,53%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	2.651.905	83,50%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	489.040	15,40%
TOTAAL	3.175.988	100,00%

Op 31 december 2009 waren er 1.790.647 toegangspunten (EAN's) aangesloten op de Vlaamse aardgasdistributienetten. Injectiepunten worden niet in de statistieken meegenomen.

Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2009 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	584	0,03%
MMR	9.289	0,52%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	1.567.752	87,55%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	213.022	11,90%
TOTAAL	1.790.647	100,00%

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas is er een stijgende trend van het aantal toegangspunten. Zo kwamen er in 2009 maandelijks gemiddeld 2.656 (3.173 in 2008) nieuwe toegangspunten voor elektriciteit en 4.008 (4.422 in 2008) nieuwe toegangspunten voor aardgas bij. Vooral voor aardgas zien we een significante toename. Deze toename kan mee verklaard worden door de extra inspanningen die de netbeheerders leveren om het in het aardgasdecreet³ vermelde aansluitbaarheidspercentage te halen.

¹ Dit betekent dat EAN's met zowel afname als injectie wel opgenomen worden in de statistieken.

² Zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntbank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

³ Iedere aardgasnetbeheerder zorgt ervoor dat het geheel van de gebieden, die gelegen zijn in het geografisch afgebakende gebied waarvoor hij werd aangewezen, een aansluitbaarheidsgraad heeft van: a) minstens 95 % in 2015 en van 99 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad voor die gebieden die in het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming woongebied hebben met uitzondering van de woongebieden met landelijk karakter; b) minstens 95 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad in woongebieden.

1.2 De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

	2004 (MWh)	2005 (MWh)	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%	2009 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	39.290.357	39.852.531	40.115.165	82,08%	39.891.342	82,47%	40.211.387	83,27%	38.367.301	86,35%
Aan afnemers op het transmissienet	10.328.770	9.221.003	8.758.021	17,92%	8.481.908	17,53%	8.076.801	16,73%	6.065.286	13,65%
TOTAAL	49.619.127	49.073.534	48.873.186	100%	48.373.250	100%	48.288.188	100%	44.432.587	100%

In deze percentages zijn ook leveringen door zogenaamde zelfbevoorraders inbegrepen: dat zijn energie-intensieve bedrijven die in hun stroomvoorziening voorzien door zelf elektriciteit aan te kopen (via de hubdiensten van Elia, via een energiebeurs zoals BelPEX, ...). Die elektriciteit wordt vervolgens via het transmissienet geleverd. Het volume van dergelijke stroomvoorziening bedroeg in 2009 978.883 MWh of 2,2% van de totale elektriciteitslevering in Vlaanderen en 16,14% van de totale leveringen via het transmissienet in Vlaanderen.

Het valt op dat er sinds 2004 elk jaar minder elektriciteit is geleverd aan afnemers op het transmissienet. Dat komt enerzijds doordat de STEG-centrale van Zandvliet Power midden 2005 in dienst werd genomen. Die centrale levert rechtstreeks (dus niet via het transmissie- of distributienet) elektriciteit aan BASF Antwerpen, een belangrijke stroomverbruiker in de Vlaamse elektriciteitsmarkt die bijgevolg minder elektriciteit van het transmissienet afneemt. Het volume van die rechtstreeks geleverde stroom is niet in de cijfers van Tabel 3 opgenomen. Anderzijds speelt natuurlijk ook de economische crisis mee wanneer we de volumes van 2009 vergelijken met die van 2008. Op het distributienet wordt de grootste impact verklaard door het stijgende aandeel van decentrale productie. De elektriciteit wordt ter plaatse verbruikt en niet op het distributienet geplaatst.

De volumedaling tekent zich sterk af, zowel op het distributienet als op het transmissienet. De sterkste daling is wel weggelegd voor het hoogste spanningsniveau.

Tabel 4: Geleverd aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

	2004 (MWh)	2005 (MWh)	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%	2009 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	58.074.627	56.778.862	58.051.451	44,84%	54.624.436	42,66%	58.844.372	44,45%	58.148.159	43,04%
Aan afnemers op het transmissienet	68.285.000	69.786.638	71.409.420	55,16%	73.435.800	57,34%	73.534.947	55,55%	76.956.074	56,96%
TOTAAL	126.359.627	126.565.500	129.460.871	100%	128.060.236	100%	132.379.319	100%	135.104.233	100%

Het aardgasverbruik volgt een evolutie die nauw aansluit bij de klimatologische omstandigheden. 2009 kende ongeveer hetzelfde aantal graaddagen⁴ ten opzichte van 2008. In het huishoudelijke segment zien we geen uitgesproken daling. Er was een zelfde hoeveelheid energie nodig om te verwarmen tot eenzelfde comforttemperatuur.

Opvallend is wel de stijging van het verbruik van afnemers op het transmissienet. Deze stijging ligt in de lijn met voorgaande jaren en lijkt minder afhankelijk van klimatologische omstandigheden en economische activiteit.

⁴ De graaddagen geven een beeld van het gemiddelde profiel van de verwarmingsnoden van een woning in België. Voor een bepaalde dag zijn de graaddagen die gebruikt worden door de aardgassector in België gelijk aan het verschil tussen 16,5°C en de gemiddelde dagtemperatuur gemeten door het KMI te Ukkel... Indien bijvoorbeeld de gemiddelde temperatuur van een dag -2°C was, is het aantal graaddagen voor die dag 18,5°C (GD = 16,5 - - 2). Indien de gemiddelde dagtemperatuur groter is dan 16,5°C wordt de waarde 0 aangenomen. Bron: <http://www.synergriid.be/index.cfm?PageID=17601>

2 Leveranciers

2.1 Evolutie wetgeving in 2009

Het Vlaams parlement heeft op 8 mei 2009 het decreet houdende algemene bepaling betreffende het energiebeleid goedgekeurd, het zogenaamde "energiedecreet". Dit decreet is een coördinatie van de verschillende Vlaamse decreten inzake energie en bevat geen belangrijke inhoudelijke wijzigingen. Het decreet is momenteel nog niet in werking aangezien het pas in werking kan treden als er een uitvoeringsbesluit is voor dit decreet. Van zodra er een uitvoeringsbesluit (het zogenaamde "energiebesluit") is goedgekeurd door de Vlaamse regering zal het decreet in werking treden.

Op 13 maart 2009 werd het nieuwe Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt goedgekeurd. Dit besluit heft de vroegere besluiten met betrekking tot de sociale openbaredienstverplichtingen op.

Het nieuwe besluit is in werking getreden op 1 juli 2009 en is enkel van toepassing op huishoudelijke afnemers. De definitie van huishoudelijke afnemer werd aangepast. Zogenaamde gemengde afnemers, die wel gedomicilieerd zijn op het adres van hun zaak, maar die het contract voor de levering van elektriciteit aan de zaak op naam van hun onderneming gezet hebben, hebben sinds 1 juli 2009 geen recht meer op de sociale beschermingsmaatregelen. Als zij hun factuur niet correct betalen, kunnen ze dus zondermeer worden afgesloten.

Naast de wijziging van de definitie van huishoudelijke afnemer zijn de belangrijkste wijzigingen in het nieuwe besluit:

- Door de nieuwe definitie van 'beschermde afnemer' worden de beschermde afnemers gelijkgeschakeld met de rechthebbenden op de sociale maximumprijs (sociaal tarief).
- Procedure wanbetaling bij leveranciers: de leverancier moet nu een opzegtermijn van 60 dagen (vroeger 30 dagen) geven als hij het contract van zijn klant opzegt wegens wanbetaling.
- Procedure wanbetaling bij netbeheerders: de netbeheerder moet nu ook een herinneringsbrief en ingebrekestelling versturen als de afnemer zijn facturen bij de netbeheerder niet correct betaalt vooraleer hij een budgetmeter mag plaatsen.
- Het hulpkrediet in de elektriciteitsbudgetmeter wordt opgetrokken van 50 naar 200 kWh.
- Er worden vanaf midden 2009 ook aardgasbudgetmeters geplaatst bij aardgasafnemers die hun aardgasfactuur bij de netbeheerder niet correct betalen.
- In het OCMW of klantenkantoor kan de afnemer zijn budgetmeterkaart ook opladen via bancontact. Hij moet dus geen storting bij de Post meer doen.
- Afsluiten zonder via de lokale adviescommissie te passeren kan enkel nog in geval van onveiligheid, bij energieverbruik zonder contract na een verhuis, bij leegstand en fraude. In het nieuwe besluit wordt uitgelegd welke procedure de netbeheerder in die gevallen moet volgen.
- Ook de gevallen waarin de netbeheerder mag afsluiten, worden gedetailleerder beschreven.

2.2 Actieve leveranciers en spreiding over netwerken

2.2.1 Elektriciteit

Eind 2009 waren er 25 houders van een leveringsvergunning elektriciteit. Dat zijn er vier meer dan eind 2008.

OCTA+ Energie NV, RWE Energy Belgium NV, Scholt Energy Control België NV en Elegant BVBA verkregen een leveringsvergunning in 2009. De leverancier Reibel NV, die al leverde onder de merknaam Belpower, zette haar energieactiviteiten over naar Belpower International NV. Hierdoor werd er een nieuwe vergunning aangevraagd en toegekend op naam van Belpower International NV en werd de vergunning op naam van Reibel NV ingeleverd. De vergunningshouder Eneco International BV onderging een naamswijziging naar Eneco België BV.

De leveranciers die in 2009 hun vergunning kregen waren in 2009 nog niet actief op de markt. Endesa Energía SAU en Thenergo NV ontvingen hun vergunning al eerder, maar zijn ook nog niet overgegaan tot levering. E.ON Energy Trading en Trianel NV hebben hun portefeuille tot nul afgebouwd. E.ON Energy Trading AG heeft haar klanten overgedragen naar E.ON Energy Sales GmbH. Trianel NV zal haar leveringsactiviteit in de toekomst mogelijk terug opnemen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle elektriciteitsleveranciers die houder zijn van een leveringsvergunning en de verschillende netgebieden waarin ze op 31 december 2009 actief waren.

Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per deelgebied op 31 december 2009 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)

DISTRIBUTIENETBEHEERDER	Anode B.V.	Belpower International N.V.	DB Energie	Ecopower C.V.B.A.	EDF Belgium	Electrabel N.V.	Electrabel Customer Solutions N.V.	Elegant B.V.B.A.	Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	Endesa Energia S.A.U.	Eneco België B.V.	E.ON Belgium N.V.	E.ON Energy Sales GmbH	E.ON Energy Trading S.E.	Essent Belgium N.V.	Lampiris N.V.	Nidera Handelscompagnie B.V.	Nuon Belgium N.V.	OCTA+ Energie N.V.	RWE Energy Belgium	Scholt Energy Control België N.V.	SPE N.V.	Thenergo N.V.	Trianel Energie B.V.	Wase Wind C.V.B.A.
AGEM	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
DNB BA																									
ELIA	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
GASELWEST	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
GHA	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
IMEA	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
IMEWO	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
INTER-ENERGA	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
INTERGEM	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
INTERMOSANE	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
IVEG	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
IVEKA	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
IVERLEK	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
PBE	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
SIBELGAS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
INFRAX WEST	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Niet al deze ondernemingen richten zich tot dezelfde doelgroep. Negen leveranciers zijn in de residentiële markt geïnteresseerd. Andere leveranciers mikken op kleine of grotere bedrijven en/of de overheid. Sommige leveranciers beleveren alle segmenten van de markt. Onderstaande tabel geeft aan tot welke doelgroep(en) de vergunde leveranciers zich bij voorkeur richten.

Tabel 6: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Anode B.V.		•	•	•	
Belpower International N.V.	•	•	•		
DB Energie GmbH				•	
Ecopower C.V.B.A.	•	•	•		•
EDF Belgium		•	•	•	•
Electrabel N.V.				•	•
Electrabel Customer Solutions N.V.	•	•	•	•	•
Elegant B.V.B.A.					
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	•	•	•		
Endesa Energia SAU				•	
Eneco België B.V.		•	•	•	•
E.ON Belgium N.V.				•	
E.ON Energy Sales GmbH				•	
E.ON Energy Trading A.G.					
Essent Belgium N.V.	•	•	•	•	•
Lampiris N.V.	•	•	•		•
Nidera Handelscompagnie B.V.				•	
Nuon Belgium N.V.	•	•	•	•	•
OCTA+ Energie N.V.					
RWE Energy Belgium B.V.B.A.			•	•	•
Scholt Energy Control België N.V.			•	•	
SPE N.V.	•	•	•	•	•
Thenergo N.V.					
Trianel Energie B.V.			•	•	•
Wase Wind C.V.B.A.	•	•	•	•	
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS	9	13	15	17	11

In alle segmenten zijn voldoende leveranciers aanwezig om een zekere vorm van concurrentie te laten spelen. Bovendien komen er nog steeds nieuwe spelers bij. Er zijn een aantal leveranciers die, in afwachting van levering, nog niet kenbaar gemaakt hebben tot welk segment ze zich gaan richten.

Vooral in het segment van de grootverbruikers neemt de concurrentie toe. Er moet wel opgemerkt worden dat een aantal vergunde leveranciers die aangeven naar welk segment hun voorkeur uitgaat, nog niet actief is op de Vlaamse markt. Daarnaast zijn er ook leveranciers die tot eenzelfde groep behoren (GDF SUEZ-groep, E.ON-groep) en waarbinnen onderling afspraken gemaakt kunnen worden over het te benaderen marktsegment.

2.2.2 Aardgas

In 2009 is het aantal leveringsvergunningen voor aardgas gestegen tot 19 (15 op 31 december 2008). Electrabel NV, Elegant BVBA, OCTA+ Energie NV en RWE Energy Belgium BVBA ontvingen een leveringsvergunning. Gaz de France onderging een naamswijziging naar GDF SUEZ.

De leveranciers die in 2009 hun leveringsvergunning ontvingen werden in 2009 nog niet actief op de Vlaamse energiemarkt. Daarnaast zijn er ook 3 leveranciers die al eerder een vergunning kregen, maar die eveneens nog niet actief werden op de markt.

Onderstaande tabel geeft weer welke aardgasleveranciers op 31 december 2009 in de verschillende distributienetgebieden leverden.

Tabel 7: Actieve aardgasleveranciers per deelgebied op 31 december 2009 (leveringen aan eindafnemers)

AARDGASNETBEHEERDER	Distrigas N.V.	Dong Energy Sales B.V.	E.ON Belgium N.V.	E.ON Ruhrgas A.G.	EDF Belgium	Electrabel N.V.	Electrabel Customer Solutions N.V.	Elegant B.V.B.A.	Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	Eneco België B.V.	Essent Belgium N.V.	GDF SUEZ	Lampiris N.V.	Nuon Belgium N.V.	OCTA+ Energie N.V.	RWE Energy Belgium Nederland N.V.	SPE N.V.	Wingas GmbH
GASELWEST	•																	
IMEA	•																	
IMEWO	•																	
INTER-ENERGA	•																	
INTERGAS NETBEHEER B.V.		•																
INTERGEM	•																	
IVEG	•																	
IVEKA	•																	
IVERLEK	•																	
SIBELGAS	•																	
INFRAX WEST	•																	

Net zoals voor elektriciteit zijn er minder aardgasleveranciers geïnteresseerd in huishoudelijke afnemers dan in een doelgroep waar grotere volumes worden afgenomen. Onderstaande tabel maakt duidelijk welke doelgroepen de leveranciers wensen te beleveren. Een aantal leveranciers heeft in afwachting van hun intrede op de markt nog geen doelgroepen doorgegeven.

Tabel 8: Doelgroepen van de aardgasleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Distrigas N.V.				•	
Dong Energy Sales B.V. (1)	(•)	(•)			
E.ON Belgium N.V.					
E.ON Ruhrgas A.G.				•	
EDF Belgium					
Electrabel N.V.		•	•	•	•
Electrabel Customer Solutions N.V.		•	•	•	•
Elegant B.V.B.A.	•	•	•	•	•
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	•	•	•	•	•
Eneco België B.V.		•	•	•	•
Essent Belgium N.V.	•	•	•	•	•
GDF SUEZ				•	
Lampiris N.V.	•	•	•	•	•
Nuon Belgium N.V.	•	•	•	•	•
OCTA+ Energie N.V.				•	
RWE Energy Belgium				•	•
RWE Energy Nederland N.V.				•	•
SPE N.V.				•	•
Wingas GmbH	•	•	•	•	•
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS	6	9	10	12	10

(1) Dong Energy Sales wordt niet meegeteld omdat er alleen in de enclave Baarle-Hertog geleverd wordt

Op de huishoudelijke aardgasmarkt en voor de zelfstandigen en vrije beroepen is het aanbod nog vrij beperkt. In het huishoudelijk segment spelen er zes leveranciers mee. Dong Energy Sales wordt niet meegeteld omdat ze alleen in de enclave Baarle-Hertog leveren. In januari 2010 waren 6 leveranciers actief in Baarle-Hertog.⁵

⁵ Dong beschikt over een Vlaamse leveringsvergunning. De andere aanbieders in Baarle-Hertog beschikken enkel over een Nederlandse leveringsvergunning.

E.ON Belgium, E.ON Ruhrgas en RWE Energy Nederland waren in 2009, net als in 2008, nog niet actief op de Vlaamse aardgasmarkt. De leveranciers die hun vergunning in 2009 ontvingen zijn in hun opstartjaar ook nog niet tot een actieve levering aan eindafnemers op de markt overgegaan. Hoewel sommige leveranciers aangeven dat zij een bepaalde doelgroep wensen te beleveren, kunnen eindafnemers nog niet kiezen voor deze leveranciers.

2.3 Bewegingen op de markt

2.3.1 Participaties en fusies

In de loop van 2009 onderging een aantal spelers actief op de Vlaamse markt veranderingen in het aandeelhouderschap.

De EDF groep en Centrica (aandeelhouder van SPE-Luminus) werden het eens over de overdracht aan EDF van het meerderheidsbelang (51%) van Centrica in SPE. Hiermee wordt EDF meerderheidsaandeelhouder in de tweede grootste energiemaatschappij actief in Vlaanderen.

Bijna 85% van de aandelen van EDF zijn eigendom van de Franse staat.⁶ Ook in GDF SUEZ, de grootste maatschappij actief in Vlaanderen, heeft de Franse staat een aandeel. Het belang is hier wel aanzienlijk lager (35%)⁷.

Ook Nuon, de derde maatschappij van Vlaanderen, verbindt haar lot aan een grote Europese speler, Vattenfall. In een eerste fase komt 49% van de aandelen van de Nederlandse moeder van Nuon Belgium in handen van Vattenfall, later worden de resterende 51% aandelen overgedragen.

Een andere speler op de Vlaamse markt die eveneens deze evolutie volgt is Essent Belgium. De Duitse RWE groep heeft de aandelen van de Nederlandse moeder van Essent Belgium overgenomen.

In mei 2009 werd ENI 100% eigenaar van Distrigas. Een grote Italiaanse speler komt hiermee ook in Vlaanderen terecht.

Dit alles toont aan dat het energielandschap in Vlaanderen evolueert naar een Europees niveau. Het voordeel van deze fusies en participaties is dat de financiële slagkracht en expertise van deze bedrijven toeneemt. Toch zijn er nog steeds nieuwe (kleinere) spelers die hun intrede maken op de Vlaamse energiemarkt. Hun financiële slagkracht is zonder twijfel lager, maar hun expertise op hun specifiek domein daarom niet. De participatiemaatschappij Vlaanderen steunt in deze ook bepaalde initiatieven op de energiemarkt.

GDF SUEZ heeft beslist om zijn belang in gasbedrijf Fluxys te verkopen. Hierdoor kunnen de gemeentelijke holdings Publigas (51,28%) en Publi-T van hun voorkooprecht gebruik maken en deze aandelen overnemen. Het GDF SUEZ (Electrabel) belang in Fluxys bedraagt 38,5%, wettelijk gezien moet dit belang tot 25% verminderen.

2.4 Marktaandelen van de leveranciers

De onderstaande marktaandelen worden berekend op basis van de gegevens van de netbeheerders. Omdat de gegevens van derden afkomstig zijn, kan de VREG niet voor de juistheid ervan instaan. Het gebruik van de informatie is dan ook voor eigen rekening en risico. De cijfergegevens dienen enkel als indicatie van de werking van de energiemarkt.

2.4.1 Elektriciteit

Onderstaande tabel geeft naast de marktaandelen ook de datum van de toekenning, en eventueel de datum van opheffing van de leveringsvergunning voor elektriciteit weer.

SPE blijft de tweede belangrijkste leverancier na de Electrabel-groep. Daarna volgen Nuon Belgium, E.ON Belgium, Eneco België en Essent Belgium. Dit is dezelfde volgorde als vorig jaar.

⁶ <http://shareholders-and-investors.edf.com/edf-share/shareholding-structure-42691.html>

⁷ <http://www.gdfsuez.com/en/finance/share-price/shareholder-structure/shareholder-structure>

Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers uitgedrukt in geleverde elektriciteit

LEVERANCIER	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions N.V.	52,30%	49,68%	49,89%	51,01%	50,88%	50,86%	27/05/2002
Electrabel N.V.	23,46%	20,12%	18,73%	19,57%	19,20%	18,02%	20/12/2001
SPE N.V.	1,55%	4,70%	19,01%	15,21%	13,92%	15,16%	8/03/2006
Nuon Belgium N.V.	3,93%	5,39%	5,89%	5,52%	5,42%	5,66%	21/11/2002
E.ON Belgium N.V.	0,74%	1,05%	1,86%	2,34%	2,90%	3,08%	22/10/2002
Eneco België B.V.	<0,01%	0,01%	0,54%	1,46%	2,50%	2,75%	19/07/2004
Essent Belgium N.V.	1,32%	2,02%	2,33%	2,17%	2,18%	1,79%	3/12/2002
Netbeheerders	0,10%	0,11%	0,48%	0,61%	0,70%	0,84%	
EDF Belgium N.V.	NVT	0,11%	0,87%	0,81%	0,89%	0,80%	31/05/2005
E.ON Energy Sales GmbH (1)	NVT	NVT	0,14%	1,04%	1,02%	0,42%	14/03/2006
Ecopower C.V.B.A.	0,03%	0,10%	0,06%	0,07%	0,10%	0,17%	2/04/2002
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,11%	0,32%	0,12%	0,12%	0,13%	0,16%	15/07/2002
Lampiris N.V.	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,05%	0,13%	8/12/2004
Anode B.V.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,04%	0,05%	4/10/2005
DB Energie GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,05%	8/12/2008
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,04%	8/11/2005
Belpower International N.V. (2)	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	0,03%	11/09/2007
Trianel Energie B.V.	<0,01%	0,05%	0,07%	0,04%	0,04%	<0,01%	4/02/2003
Nidera Handelscompagnie B.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	26/09/2007
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	13/01/2009
Endesa Energia S.A.U.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	27/02/2007
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	25/08/2009
RWE Energy Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	9/04/2009
Scholt Energy Control België NV	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	18/11/2009
Thenergo N.V.	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	9/05/2006
City Power N.V.	0,34%	0,58%	NVT	NVT	NVT	NVT	10/06/2003-22/08/2006
Echte Energie België N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	NVT	NVT	17/01/2006-14/10/2008
Electricité de France (EDF) N.V.	1,15%	1,10%	NVT	NVT	NVT	NVT	28/01/2002-11/04/2006
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,06%	0,05%	NVT	NVT	NVT	NVT	01/04/2003-25/10/2005
Energio B.V.	0,00%	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	12/10/2004-09/05/2006
Luminus N.V.	14,91%	14,62%	NVT	NVT	NVT	NVT	11/03/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

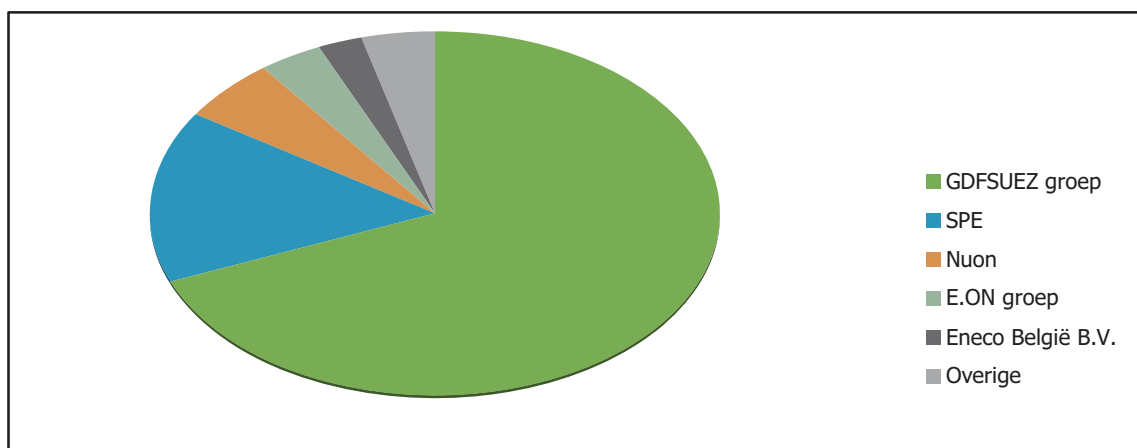
(1) E.ON Energy Trading NV ging over in E.ON Energy Sales GmbH

(2) Reibel NV ging over in Belpower International NV

In vergelijking met vorig jaar stijgt het marktaandeel op basis van volumes van de nummers twee en drie op de Vlaamse markt. Verontrustend is dat de netbeheerders twee plaatsen winnen in de rangschikking.

Figuur 1 stelt de marktaandelen van de grootste leveranciers(groepen) grafisch voor. Enkel partijen met een marktaandeel van minimaal 2% worden afzonderlijk vermeld. De andere leveranciers zitten in de groep "Overige". Uit de figuur blijkt dat 69% van alle leveringen op naam staat van de Electrabel-groep. In 2004, het eerste jaar van de vrijmaking, bedroeg dit nog bijna 76%.

Figuur 1: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen)

Tabel 10 geeft de positie weer van de leveranciers die in hun specifieke wingebed als erfgenamen van de vroegere historische situatie kunnen worden beschouwd. Om die reden werd het marktaandeel van Electrabel Customer Solutions met dat van Electrabel samengeteld, hoewel deze laatste geen standaardleverancier⁸ is. Het marktaandeel van de leveringen onder de merknaam Luminus kon door de fusie met SPE niet meer eenduidig worden bepaald. Noch City Power, noch SPE waren in het verleden standaardleverancier in een of ander netgebied. Daarom wordt het marktaandeel van de SPE-groep in zijn geheel vermeld.

Ebem heeft in 2009 geen klanten meer die beleverd worden onder de standaardvoorwaarden. Alle klanten ondertekenden intussen een contract.

Tabel 10: Marktaandeel 2009 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektriciteit

NETGEBIED(EN) MET ALS STANDAARDLEVERANCIER	EBEM	ECS + Electrabel	SPE + Luminus + City Power	Overige Leveranciers + DNB	TOTAAL
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A. (EBEM)	70,38%	9,16%	7,04%	13,42%	100%
Electrabel Customer Solutions N.V.	0,09%	77,06%	6,98%	15,87%	100%
Luminus N.V.	0,07%	26,69%	52,08%	21,16%	100%

De netgebieden kunnen ingedeeld worden in zuivere netgebieden en gemengde netgebieden. Een gemengde netbeheerder is een netbeheerder waarin een energieproducent of een energieleverancier (in casu Electrabel NV) participeert. Zuivere netbeheerders zijn netbeheerders waarin geen enkele energieleverancier of energieproducent participeert.

Het is duidelijk dat EBEM en Electrabel/ECS in hun wingebed de dominante marktspelers blijven. Toch neemt hun marktaandeel in 2009 af. Het marktaandeel van de standaardleverancier in zuiver gebied ligt wel een stuk lager.

ECS wint ten opzichte van vorig jaar redelijk sterk in gebieden waar Luminus historisch gezien sterk stond, terwijl ECS verliest in de gebieden waar het zelf historisch sterk stond. Dezelfde vaststelling geldt voor SPE (Luminus), ook zij wint vooral in gebieden waar ECS historisch sterk stond en verliest waar ze zelf historisch sterk stond. Ten opzichte van vorig jaar is het marktaandeel van de overige leveranciers in zuiver en in gemengd gebied toegenomen.

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele leveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari beleveren. De sterke stijging van het marktaandeel van SPE tussen 1 januari 2006 en 1 januari 2007 is door de overname van de contracten van Luminus en City Power.

⁸ Een afnemer die sinds de vrijmaking (01/07/2003) nog steeds geen leverancier gekozen heeft en geen contract getekend, is klant bij de standaardleverancier. Dat kan Electrabel Customer Solutions, Luminus, Ebem of Dong zijn, afhankelijk van de woonplaats.

Tabel 11: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers elektriciteit (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Electrabel Customer Solutions N.V.	75,83%	69,62%	67,76%	67,73%	67,47%	66,83%	65,70%
SPE N.V.	0,01%	0,35%	0,47%	20,43%	19,99%	20,08%	20,20%
Nuon Belgium N.V.	1,66%	6,96%	7,83%	7,69%	7,57%	7,71%	7,88%
Netbeheerder	0,00%	0,72%	1,20%	1,72%	2,34%	2,48%	2,77%
Essent Belgium N.V.	0,60%	1,77%	2,27%	1,97%	2,01%	1,97%	1,82%
Ecopower C.V.B.A.	0,07%	0,16%	0,21%	0,24%	0,32%	0,46%	0,69%
Lampiris N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,04%	0,13%	0,43%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,15%	0,15%	0,16%	0,17%	0,20%	0,25%	0,31%
Belpower International N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,13%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,01%	0,01%	0,02%	0,03%
Eneco België B.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,01%	0,02%	0,02%	0,02%
E.ON Belgium N.V.	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Electrabel N.V.	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Anode B.V.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Scholt Energy Control België N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
DB Energie GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
E.ON Energy Sales GmbH (1)	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Endesa Energia S.A.U.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Trianel Energie B.V.	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
City Power N.V.	0,70%	1,01%	1,47%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	<0,01%	<0,01%	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,00%	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	20,97%	18,95%	16,61%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(1) De klanten van E.ON Energy Trading NV gingen over naar E.ON Energy Sales GmbH

Tabel 11 geeft de marktaandeelen weer van de verschillende leveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier zowel om telegelezen, maandgelezen als jaargelezen afnemers en zowel over professionele als huishoudelijke afnemers.

Specifiek voor de huishoudelijke elektriciteitsafnemers komen we tot het overzicht in tabel 12.

Tabel 12: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Electrabel Customer Solutions N.V.	75,69%	69,93%	67,56%	66,77%	66,31%	65,74%	64,55%
SPE N.V.	0,01%	0,02%	0,01%	20,52%	20,25%	20,38%	20,11%
Nuon Belgium N.V.	1,61%	7,26%	8,28%	8,20%	8,14%	8,19%	8,46%
Netbeheerder	0,00%	0,86%	1,41%	2,02%	2,59%	2,72%	3,23%
Essent Belgium N.V.	0,60%	1,86%	2,36%	2,02%	2,09%	2,06%	1,91%
Ecopower C.V.B.A.	0,08%	0,18%	0,24%	0,27%	0,36%	0,50%	0,79%
Lampiris N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,05%	0,13%	0,47%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,15%	0,15%	0,16%	0,18%	0,20%	0,26%	0,32%
Belpower International N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,15%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,01%	0,01%	0,02%	0,03%
Eneco België B.V.	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%
E.ON Belgium N.V.	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Anode B.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,00%
DB Energie GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,00%
E.ON Energy Sales GmbH (1)	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,00%	<0,01%	0,00%
Electrabel N.V.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Endesa Energia S.A.U.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Scholt Energy Control België N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Trianel Energie B.V.	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%	0,01%	<0,01%	0,00%
City Power N.V.	0,76%	1,10%	1,40%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	0,00%	0,00%	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,00%	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	21,09%	18,65%	18,57%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(1) De klanten van E.ON Energy Trading NV gaan over naar E.ON Energy Sales GmbH

Huishoudelijke afnemers worden door hun netbeheerder van elektriciteit en aardgas voorzien in het kader van de sociale openbare dienstverplichtingen van de netbeheerder. Dit kan ook tijdelijk om andere redenen gebeuren dan om wanbetaling, bijvoorbeeld in geval van een verkeerd gelopen verhuizing. Wanneer er om één of andere reden geen leveringscontract meer bestaat met een commerciële leverancier springt de netbeheerder tijdelijk in. Het marktaandeel van de netbeheerder stijgt tot 3,23% (waarvan 2,74% wegens wanbetaling) voor huishoudelijke afnemers. De netbeheerder bekleedt daarmee de vierde plaats op de huishoudelijke elektriciteitsmarkt. Dit betekent dat bijna één op dertig gezinnen in Vlaanderen beleverd wordt door de netbeheerder.

Bij de jaargelezen professionele afnemers is het marktaandeel van de top drie nog meer uitgesproken dan in het huishoudelijke segment, zie tabel 13.

Tabel 13: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in aantal jaargelezen professionele elektriciteitsafnemers (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Electrabel Customer Solutions N.V.	76,53%	69,85%	68,85%	73,04%	74,05%	73,34%	72,20%
SPE N.V.	0,03%	2,06%	2,97%	19,92%	18,71%	18,54%	20,37%
Nuon Belgium N.V.	1,88%	5,43%	5,36%	4,85%	4,41%	5,20%	4,84%
Essent Belgium N.V.	0,58%	1,33%	1,78%	1,70%	1,41%	1,51%	1,26%
Netbeheerder (1)	0,00%	<0,01%	0,05%	0,06%	1,04%	0,89%	0,47%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.	0,13%	0,14%	0,15%	0,16%	0,19%	0,25%	0,26%
Lampiris N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,01%	0,02%	0,05%	0,24%
Ecopower N.V.	0,03%	0,06%	0,05%	0,05%	0,09%	0,15%	0,23%
Belpower International N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	0,05%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,02%	0,03%
Eneco België B.V.	NVT	0,00%	0,01%	0,05%	0,03%	0,03%	0,02%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,02%	0,05%	0,02%	0,03%	0,02%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,01%
E.ON Belgium N.V.	0,01%	0,01%	0,01%	0,04%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Anode B.V.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Electrabel N.V.	0,07%	0,06%	0,06%	0,06%	0,00%	<0,01%	<0,01%
DB Energie GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
E.ON Energy Sales N.V.	NVT	NVT	NVT	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Endesa Energia SAU	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Scholt Energy Control België N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Trianel Energie B.V.	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,00%
City Power N.V.	0,38%	0,54%	1,86%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	0,01%	0,01%	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	<0,01%	0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	20,35%	20,49%	18,82%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

2.4.2 Aardgas

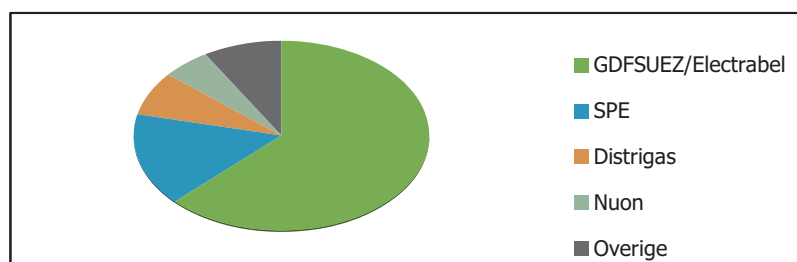
Tabel 14: Marktaandeelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar

AARDGASLEVERANCIER	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions N.V.	72,37%	67,09%	63,16%	62,93%	62,81%	60,03%	22/04/2003
SPE N.V.	<0,01%	0,02%	14,81%	13,88%	14,47%	15,99%	14/04/2004
Distrigas N.V.	4,93%	6,20%	7,63%	9,05%	8,21%	7,49%	3/12/2002
Nuon Belgium N.V.	2,93%	5,11%	5,30%	5,66%	5,44%	5,18%	4/03/2003
GDF SUEZ	5,43%	6,17%	6,26%	3,41%	2,83%	2,72%	16/12/2002
Wingas GmbH	0,78%	0,88%	0,71%	2,26%	2,28%	1,91%	19/12/2002
Eneco België B.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,56%	1,91%	17/04/2007
Netbeheerders	0,18%	0,65%	0,97%	1,28%	1,40%	1,61%	
Essent Belgium N.V.	0,16%	0,88%	1,02%	1,15%	1,39%	1,31%	27/01/2004
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,19%	0,26%	1,11%	29/11/2005
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,07%	0,39%	28/08/2007
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,01%	0,08%	0,12%	0,15%	0,26%	0,33%	17/08/2004
Dong Energy Sales B.V.	0,04%	0,04%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	24/06/2003
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	18/09/2007
E.ON Ruhrgas A.G.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	28/01/2003
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	23/08/2005
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	13/01/2009
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	25/08/2009
RWE Energy Belgium B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	9/04/2009
Thenergo N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	NVT	NVT	9/05/2006-16/09/2008
ALG Négoce S.A.	NVT	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	10/05/2005-22/08/2006
City Power N.V.	0,18%	0,61%	NVT	NVT	NVT	NVT	14/04/2004-22/08/2006
Luminus N.V.	12,99%	12,25%	NVT	NVT	NVT	NVT	16/12/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Bovenstaande tabel geeft de marktaandeelen van de vergunde aardgasleveranciers weer. Naast de marktaandeelen wordt ook de datum van toekenning en eventueel de datum van opheffing van de leveringsvergunning vermeld.

Figuur 2 geeft de marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers(groepen) grafisch weer. Slechts een aantal leveranciers heeft een marktaandeel van minimaal 2%. Het marktaandeel van Electrabel en Distrigas wordt niet meer gezamenlijk bekeken. Het marktaandeel van Electrabel/ECS en GDF SUEZ (het vroegere Gaz de France) wordt wel samen genomen. Electrabel/ECS neemt nog steeds het overgrote deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening. Opvallend is de toename van het marktaandeel van de groep "Overige". Deze groep omvat de verschillende marktspelers met een marktaandeel onder de 2%. Het marktaandeel van deze groep als geheel neemt sterk toe ten opzichte van vorig jaar.

Figuur 2: Marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen)

De onderstaande tabel geeft de positie weer van de marktspelers die als de erfgenamen van de situatie voor de vrijmaking kunnen worden beschouwd. Net als voor elektriciteit behoudt Electrabel Customer Solutions een dominante marktpositie in haar specifieke wingebied. Het marktaandeel van Luminus in het gebied van de zuivere netbeheerders is moeilijk te reconstrueren omdat Luminus nu binnen de SPE groep valt. Toch kunnen we opmerken dat de SPE groep in 2009 in zuiver gebied terrein wint ten opzichte van Electrabel Customer Solutions en Distrigas. Vorig jaar was het marktaandeel 50,20% voor de SPE-groep ten opzichte van 19,90% voor ECS en 8,52% voor Distrigas. Het marktaandeel van "de overige leveranciers en de aardgasnetbeheerder" in zuiver gebied ligt met 22,69% iets hoger dan de 21,38% in 2008. Dong Energy Sales (het vroegere Intergas Levering) is de standaardleverancier in de enclave Baarle-Hertog. Vooralsnog is het technisch onmogelijk voor de inwoners om naar een andere in Vlaanderen vergunde leverancier over te stappen. Een aantal afnemers maakte wel de overstap van

Dong naar een andere Nederlandse leverancier. Distrigas beleverde voor de vrijmaking zowel afnemers in zuivere als in gemengde netgebieden.

Tabel 15: Marktaandeel 2009 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas

NETGEBIED(EN) MET ALS STANDAARDLEVERANCIER	Intergas Levering	Electrabel Customer Solutions	Luminus + SPE + City Power	Distrigas	Overige leveranciers + ANB	Totaal
Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100%
Electrabel Customer Solutions N.V.	0,00%	67,86%	9,12%	7,71%	15,31%	100%
Luminus N.V.	0,00%	17,92%	53,09%	6,30%	22,69%	100%

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele leveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari beleveren. De sterke stijging van het marktaandeel van SPE tussen 1 januari 2006 en 1 januari 2007 is te verklaren door de overname van de contracten van Luminus en City Power.

Tabel 16: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Electrabel Customer Solutions N.V.	85,28%	76,61%	73,02%	72,05%	70,96%	69,53%	67,99%
SPE N.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	15,71%	15,98%	16,65%	16,95%
Nuon Belgium N.V.	1,56%	7,56%	8,39%	8,17%	8,02%	8,16%	8,19%
Netbeheerder	0,00%	0,97%	1,57%	2,27%	2,94%	3,05%	3,37%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,02%	1,74%	1,53%	1,71%	1,72%	1,58%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,08%	0,16%	0,19%	0,29%	0,49%	0,53%
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,02%	0,30%	1,28%
Dong Energy Sales B.V.	0,06%	0,05%	0,06%	0,05%	0,06%	0,05%	0,05%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,03%
Distrigas N.V.	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Eneco België B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,01%
GDF SUEZ	0,01%	0,01%	0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	0,73%	1,21%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	13,10%	12,95%	13,83%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het relatieve aantal aardgasafnemers dat door de netbeheerders wordt beleverd, ligt nog hoger dan bij elektriciteit. Meer dan één op dertig gezinnen wordt door de netbeheerder of de "sociale leverancier" beleverd nadat hun leveringscontract werd opgezegd.

Tabel 17: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Electrabel Customer Solutions N.V.	84,96%	76,22%	72,37%	70,94%	70,10%	68,81%	67,24%
SPE N.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	16,05%	16,01%	16,59%	16,70%
Nuon Belgium N.V.	1,67%	7,88%	8,81%	8,68%	8,60%	8,66%	8,74%
Netbeheerder	0,00%	1,11%	1,76%	2,56%	3,17%	3,33%	3,78%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,07%	1,75%	1,52%	1,73%	1,73%	1,56%
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,03%	0,33%	1,38%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,09%	0,17%	0,20%	0,31%	0,51%	0,56%
Dong Energy Sales B.V.	0,07%	0,04%	0,06%	0,05%	0,06%	0,05%	0,05%
Eneco België B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%
Distrigas N.V.	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
GDF SUEZ	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
RWE Energy Belgium B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Wingas GmbH	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	0,78%	1,20%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	13,30%	12,80%	13,88%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 18: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2005	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Electrabel Customer Solutions N.V.	87,52%	79,34%	78,16%	80,58%	77,32%	75,13%	73,60%
SPE N.V.	NVT	0,01%	<0,01%	13,20%	15,66%	16,76%	18,51%
Nuon Belgium N.V.	0,74%	5,29%	5,07%	4,26%	3,85%	4,66%	4,48%
Essent Belgium N.V.	NVT	0,68%	1,64%	1,64%	1,34%	1,77%	1,73%
Lampiris N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,01%	0,12%	0,61%
Netbeheerder (1)	0,00%	<0,01%	0,08%	0,07%	1,62%	1,14%	0,61%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,04%	0,07%	0,09%	0,19%	0,34%	0,35%
EDF Belgium N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,02%	<0,01%	0,01%	0,09%
Dong Energy Sales B.V.	0,00%	0,15%	0,04%	0,03%	0,01%	0,04%	<0,01%
GDF SUEZ	0,06%	0,10%	0,08%	0,02%	0,00%	0,00%	<0,01%
Distrigas N.V.	0,01%	0,02%	0,06%	0,09%	0,01%	0,01%	0,01%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Eneco België B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	0,01%
E.ON Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Energy Belgium B.V.B.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	0,05%	NVT	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	0,38%	1,27%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	11,67%	13,97%	13,48%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de

Het hogere marktaandeel van Electrabel Customer Solutions bij de professionele aardgasafnemers kan verklaard worden door een passievere houding bij de groep kleine professionele afnemers en het beperkt aantal aardgasleveranciers dat zich richt op de grote(re) professionele afnemers.

2.5 Indexen marktmacht

2.5.1 Herfindahl-Hirschman index (HHI) en HHIne

Voor de berekeningsmethode, zie Bijlage 1.

Op basis van marktaandeelen in termen van toegangspunten voor Vlaanderen

Voor de berekening van de HHI gaan we van de groepsbenadering uit. GDF SUEZ is de fusie van het vroegere Gaz de France en Suez. Suez was op zijn beurt de moedermaatschappij van Electrabel

Customer Solutions en Electrabel. Daarom worden al deze maatschappijen in de HHI analyse als één maatschappij onder de koepel GDF SUEZ gezien. Ook E.ON Belgium en E.ON Energy Trading worden als één groep aanzien.

Tabel 19: HHI en HHIne elektriciteit

ELEKTRICITEIT 31/12/2009	HHI	HHIne
AMR	4.590	2,18
MMR	4.728	2,12
Jaargelezen Professioneel	5.801	1,72
Jaargelezen Huishoudelijk	4.649	2,15
Totale markt	4.812	2,08

Het resultaat voor elektriciteit in 2009 wijkt niet zoveel af van de waarden die in 2008 werden berekend. Toen bedroeg de HHI voor elektriciteit 4.938 en de HHIne 2,03.

Tabel 20: HHI en HHIne gas

AARDGAS 31/12/2009	HHI	HHIne
AMR	4.311	2,32
MMR	5.154	1,94
Jaargelezen Professioneel	5.894	1,70
Jaargelezen Huishoudelijk	4.896	2,04
Totale markt	5.007	2,00

Het resultaat voor aardgas vertoont eveneens maar een zeer kleine afwijking ten opzichte van de waarde in 2008. Toen bedroeg de HHI voor aardgas 5.205 en de HHIne 1,92.

De maximale waarden voor de HHI van 1.800 tot 2.500 worden in Vlaanderen zowel voor elektriciteit als voor aardgas in ruime mate overschreden. Die hoge index is voornamelijk te wijten aan het grote marktaandeel van Electrabel Customer Solutions. We kunnen met andere woorden vaststellen dat de Vlaamse energiemarkt sterk geconcentreerd is. In feite is de markt te vergelijken met een markt waar slechts twee gelijkwaardige aanbieders zouden zijn, een duopolie.

De markt van de professionele afnemers (zie Tabellen 19 en 20) is meer geconcentreerd dan de huishoudelijke markt. De aardgasmarkt is sterker geconcentreerd dan de elektriciteitsmarkt. Ook op de aardgasmarkt doet de grootste concentratie zich voor bij het professionele segment.

Op basis van marktaandelen in termen van volumes voor Vlaanderen

Tabel 21: Op basis van marktaandelen in termen van volumes

ELEKTRICITEIT 2009	HHI	HHIne
Totale markt	5.039	1,98

AARDGAS 2009	HHI	HHIne
Totale markt	4.289	2,33

De berekende waarden op basis van geleverde volumes (Tabel 21) wijzen eveneens op een hoge concentratie. In termen van geleverde volumes is de aardgasmarkt iets minder sterk geconcentreerd dan die voor elektriciteit. Er is ook een lichte vooruitgang merkbaar voor de aardgasmarkt. De HHIne evolueert van 2,16 naar 2,33.

2.5.2 Concentratie-index (C3)

Voor de berekening van de C3-index beschouwen we Electrabel Customer Solutions, GDF SUEZ en Electrabel als één leverancier, net als E.ON Belgium en E.ON Energy Trading.

Tabel 22: C3 elektriciteit

ELEKTRICITEIT 31/12/2009	
AMR	90,88%
MMR	95,13%
Jaargelezen Professioneel	97,27%
Jaargelezen Huishoudelijk	95,13%
Totale markt	93,80%

Tabel 23: C3 aardgas

AARDGAS 31/12/2009	
AMR	91,61%
MMR	94,64%
Jaargelezen Professioneel	96,62%
Jaargelezen Huishoudelijk	92,75%
Totale markt	93,22%

De concentratie-index geeft aan dat het gezamenlijke marktaandeel van de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel uitkomt op minder dan 95%. Voor elektriciteit zijn de leveranciers met de grootste marktaandelen Electrabel Customer Solutions + Electrabel, SPE en Nuon. Voor aardgas liggen de percentages op hetzelfde niveau en zit de absolute meerderheid bij Electrabel Customer Solutions + Gaz de France, SPE en Nuon. Distrigas bekleedt de tweede plaats in het AMR aardgassegment.

De drie grootste elektriciteitsleveranciers in termen van volume (Electrabel Customer Solutions + Electrabel, SPE en Nuon) leveren samen 89,77% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen. Vorig jaar was dit 89,41%

Voor aardgas zijn de drie grootste leveranciers in termen van volume ook Electrabel Customer Solutions + GDF SUEZ, Distrigas en SPE. Samen leveren ze 86,23% (tegenover 88,32% vorig jaar) van het totale volume aardgas aan de eindafnemers. Twee jaar geleden bedroeg dit nog 91,52%. Er is hier dus een positieve evolutie merkbaar. De grootste sprong komt er echter doordat de rangschikking van de drie grootste leveranciers als gevolg van de fusie van GdF met Suez veranderde. In 2007 werd ECS en Distrigas samen genomen als 1 groep en waren SPE en Nuon nummers twee en drie. In 2008 wordt ECS en GdF⁹ samen genomen tot 1 groep en komen SPE en Distrigas op plaats twee en drie.

2.5.3 Conclusie

Zowel op basis van de HHI-index als op basis van de C3-indicator blijkt dat de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt nog altijd zeer sterk geconcentreerd is.

Dit is enerzijds te wijten aan het belangrijke marktaandeel van de standaardleveranciers, maar ook aan fusies en participaties tussen de verschillende spelers.

⁹ De fusie tussen Gaz de France en Suez zorgde voor het ontstaan van een fusiegroep GDF SUEZ. De leveringsvergunning voor aardgas op naam van Gaz de France werd pas in de loop van 2009 hernieuwd op naam van GDF SUEZ.

2.6 Leverancierswissels

2.6.1 Elektriciteit

Tabel 24: Leverancierswissels elektriciteit (%)

	1 januari 2004	1 januari 2005	1 januari 2006	1 januari 2007	1 januari 2008	1 januari 2009	1 januari 2010
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	18,83%	53,27%	71,31%	77,60%	80,68%	84,60%	87,73%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:							
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	81,27%	44,46%	25,48%	17,89%	14,89%	11,40%	7,17%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	18,73%	54,69%	73,11%	80,09%	82,52%	85,80%	89,60%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	0,86%	1,41%	2,02%	2,59%	2,79%	3,23%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten							
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	80,68%	54,03%	38,58%	36,14%	28,28%	21,52%	21,13%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	19,32%	45,98%	61,36%	63,80%	70,75%	77,59%	78,42%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	0,00%	0,06%	0,06%	0,98%	0,89%	0,45%
Aantal afnemers dat opteerde voor een 'groen' contract, waarbij het % elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen 100% bedraagt.		1,08%	0,89%	1,50%	1,96%	3,24%	11,06%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gasvoer af te sluiten. Ingeval de effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden de afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

Het aantal afnemers met een contract neemt jaar na jaar toe. Het aantal klanten dat nog nooit een contract heeft afgesloten en dus beleverd wordt door de standaardleverancier, bedraagt voor het huishoudelijke elektriciteitssegment nog maar 7,17%. Opmerkelijk is de evolutie van het aantal afnemers dat door de netbeheerder wordt beleverd. Sinds de vrijmaking zien we een onophoudelijke stijging.

Voor het niet-huishoudelijke elektriciteitssegment is er ook een continue daling van het aantal afnemers dat nog geen contract heeft ondertekend. Toch blijft in dit segment nog steeds 1/5 van de afnemers vasthouden aan de standaardleverancier.

Het aantal afnemers (huishoudelijk en professioneel samen) dat koos voor een "groen contract" steeg spectaculair. Meer dan 10% van de afnemers kiest voor een contract waarbij de leverancier een garantie geeft dat de geleverde elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig is. De gegevens zijn gebaseerd op aantal contracten en niet op geleverde volumes. De sterke groei van de groene contracten kan verklaard worden door het groeiend bewustzijn aan afnemerszijde, maar ook door de voordelen die de aanbodzijde geniet.¹⁰

Tabel 25: Maandelijkse indicator marktdynamiek elektriciteit

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte

Maandelijkse beweging uitgedrukt in %

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,58	0,5	0,35	0,31	0,39	0,46	0,43	0,34	0,35	0,24	0,37	0,26	4,58
2006	0,54	0,37	0,3	0,51	0,3	0,25	0,45	0,7	0,56	0,36	0,4	0,28	5,02
2007	0,54	0,51	0,43	0,51	0,42	0,39	0,42	0,44	0,45	0,52	0,5	0,46	5,59
2008	0,53	0,69	0,49	0,47	0,44	0,45	0,40	0,41	0,46	0,43	0,41	0,42	5,60
2009	0,45	0,35	0,46	0,43	0,59	0,45	0,41	0,46	0,50	0,65	0,41	0,49	5,64
Gemiddeld	0,53	0,48	0,41	0,45	0,43	0,40	0,42	0,47	0,46	0,44	0,42	0,38	5,28

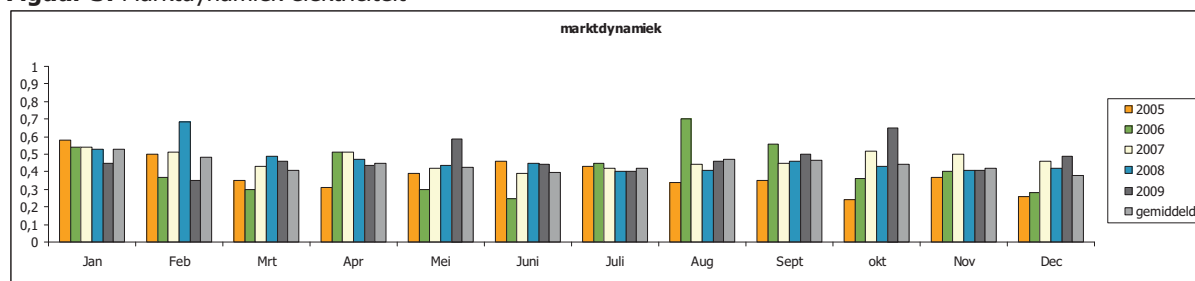
Bovenstaande indicator geeft de dynamiek van de markt weer in termen van maandelijkse leverancierswissels als gevolg van bewuste keuzes van de afnemers. Het berekende percentage moet worden geïnterpreteerd als het relatieve aantal toegangspunten dat op de eerste kalenderdag van de maand naar een andere leverancier is overgestapt. Voor de berekening wordt telkens de situatie op de eerste kalenderdag van de maand vergeleken met de eerste kalenderdag van de vorige maand.

¹⁰ Bepaalde elementen van de federale bijdrage zijn onderhevig aan een korting al naargelang het groengehalte.

Volgende bewegingen worden niet in de berekening meegeteld:

- de afnemers die een contract met de eigen standaardleverancier ondertekenen. Zij veranderen immers niet van leverancier;
- de afnemers die bij de netbeheerder ('sociale leverancier') terechtkomen, nadat hun leveringscontract door een commerciële leverancier werd opgezegd. Die afnemers kiezen immers niet bewust voor de netbeheerder en worden daarom niet in de indicator opgenomen.

Figuur 3: Marktdynamiek elektriciteit

In 2009 lag het aantal leverancierswissels vooral hoog in het tweede en het vierde kwartaal. Normaal is het aantal leverancierswissels in januari en in de zomermaanden hoger dan gemiddeld. 1 januari is een belangrijke switchdatum, omdat op die dag het grootste deel van de niet-huishoudelijke markt werd geliberaliseerd. Dezelfde redenering geldt voor 1 juli, de datum waarop de huishoudelijke markt werd geopend. Omdat meestal met jaarcontracten gewerkt wordt, en klanten van leverancier veranderen nadat hun contract bij een vorige leverancier afliep, zou een stijgende trend van de indicator in deze maanden logisch zijn.

Dit is echter niet de enige factor die meespeelt. Wervingsacties of aankondigingen van prijsverhogingen beïnvloeden dit cijfer ook.

Als we er van uit gaan dat de meeste contracten een duurtijd van een jaar hebben, zal eenzelfde toegangspunt slechts een keer per jaar van leverancier veranderen. Om te weten hoeveel toegangspunten in een jaar van leverancier veranderd zijn kunnen de maandelijkse switchpercentages dus gewoon opgeteld worden. De switchdynamiek in 2009 ligt ongeveer op hetzelfde niveau als 2008 en 2007.

Tabel 26: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten

LOOPTIJD	1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
aantal huishoudelijke contracten	1.606.621	295.605	179.015	527.630	2.608.871
procentueel	61,58%	11,33%	6,86%	20,22%	100%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de meeste contracten voor de residentiële markt in Vlaanderen een looptijd hebben van 1 jaar.

2.6.2 Aardgas

Tabel 27: Leverancierswissels aardgas (%)

	1 januari 2004	1 januari 2005	1 januari 2006	1 januari 2007	1 januari 2008	1 januari 2009	1 januari 2010
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	3,52%	44,66%	70,59%	80,60%	85,26%	89,51%	92,70%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:							
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	98,09%	53,24%	26,53%	14,74%	9,91%	6,43%	2,48%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	1,91%	45,65%	71,70%	82,69%	86,92%	90,24%	93,74%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	1,11%	1,75%	2,56%	3,17%	3,33%	3,78%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten:							
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	85,25%	62,36%	38,01%	35,47%	25,57%	15,06%	14,00%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	14,75%	37,64%	61,91%	64,46%	73,15%	83,80%	85,42%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder (1)	0,00%	0,00%	0,08%	0,07%	0,66%	1,14%	0,59%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoever af te sluiten. Ingeval de effectieve fysische ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden de afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

Bovenstaande tabel geeft duidelijk aan dat het aantal afnemers dat een contract heeft ondertekend continu toeneemt. Dit fenomeen tekent zich zowel in het huishoudelijk als in het niet-huishoudelijk segment af. Het niet-huishoudelijk segment blijft wel licht achter.

In het huishoudelijk segment zien we voor aardgas net zoals bij elektriciteit een toenemend belang van de netbeheerder als leverancier.

Tabel 28: Maandelijks indicator marktdynamiek aardgas

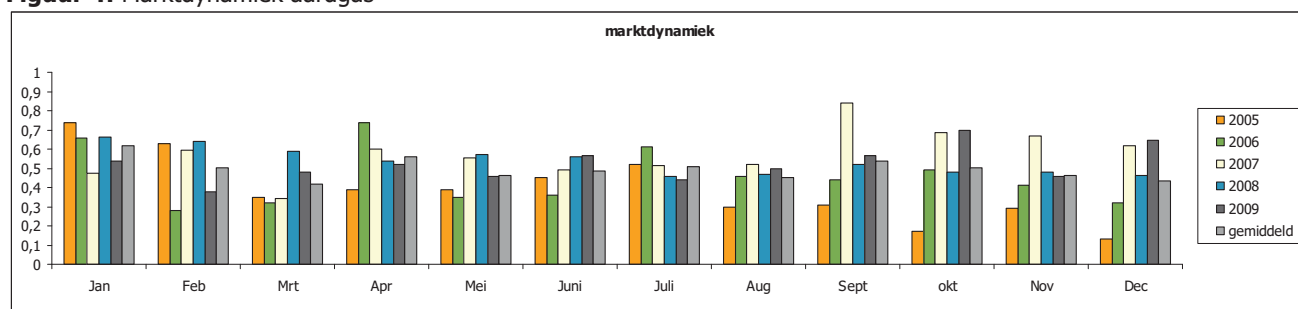
Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte

Maandelijks beweging uitgedrukt in %

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,74	0,63	0,35	0,39	0,39	0,45	0,52	0,3	0,31	0,17	0,29	0,13	4,67
2006	0,66	0,28	0,32	0,74	0,35	0,36	0,61	0,46	0,44	0,49	0,41	0,32	5,44
2007	0,48	0,59	0,34	0,60	0,55	0,49	0,51	0,52	0,84	0,69	0,67	0,62	6,90
2008	0,67	0,64	0,59	0,54	0,57	0,56	0,46	0,47	0,52	0,48	0,48	0,46	6,43
2009	0,54	0,38	0,48	0,52	0,45	0,57	0,44	0,50	0,57	0,70	0,46	0,64	6,25
Gemiddeld	0,62	0,50	0,42	0,56	0,46	0,49	0,51	0,45	0,54	0,51	0,46	0,44	5,94

De indicator voor aardgas ligt gemiddeld gezien iets hoger dan voor elektriciteit. Ook voor aardgas zijn 1 januari en 1 juli belangrijke switchdata. In 2009 bleken echter vooral de laatste maanden van het jaar populaire momenten voor een leverancierswissel. De switchindicator voor aardgas ligt in 2009 voor het tweede jaar op rij lager. De afname van de aardgasprijzen, in combinatie met het grotendeels wegvallen van de media-aandacht die er bij prijsstijgingen wél is, speelt hier waarschijnlijk een belangrijke rol.

Figuur 4: Marktdynamiek aardgas

Uit onderstaande tabel blijkt dat de meeste contracten voor de residentiële markt in Vlaanderen een looptijd hebben van 1 jaar.

Tabel 29: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten

LOOPTIJD	1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
aantal huishoudelijke contracten	1.049.693	176.220	49.635	248.945	1.524.493
procentueel	68,86%	11,56%	3,26%	16,33%	100%

3 Netbeheerders

3.1 Evolutie wetgeving in 2009

Zie 2.1.

3.2 Relatief belang van de netbeheerders in termen van vervoerde hoeveelheden energie

3.2.1 Elektriciteit

Onderstaande tabel geeft het relatief belang van de netbeheerder in termen van vervoerde elektriciteit weer.

Tabel 30: Aandeel per netbeheerder uitgedrukt in gedistribueerde elektrische energie aan afnemers op het distributienet

DISTRIBUTIENETBEHEERDER ELEKTRICITEIT (MWh)	2005 (MWh)	%	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%	2009 (MWh)	%
GASELWEST	6.322.840	15,87%	6.401.920	15,97%	6.371.968	15,97%	6.268.313	15,59%	5.935.908	15,47%
IMEWO	5.408.292	13,57%	5.544.107	13,83%	5.535.840	13,88%	5.611.206	13,95%	5.500.517	14,34%
IVERLEK	5.236.188	13,14%	5.354.776	13,36%	5.342.604	13,39%	5.406.694	13,44%	5.293.088	13,80%
IVEKA	4.504.194	11,30%	4.554.862	11,36%	4.515.429	11,32%	4.570.736	11,37%	4.432.863	11,55%
ELIA (1)	4.694.923	11,78%	4.422.838	11,03%	4.449.185	11,15%	4.573.939	11,37%	3.827.642	9,98%
INTERENERGA	4.433.880	11,13%	4.463.291	11,13%	4.434.247	11,12%	4.486.801	11,16%	4.352.708	11,34%
INTERGEM	2.815.857	7,07%	2.851.688	7,11%	2.809.628	7,04%	2.823.711	7,02%	2.763.733	7,20%
IMEA	2.469.296	6,20%	2.482.565	6,19%	2.409.060	6,04%	2.439.035	6,07%	2.401.157	6,26%
Infrax West	1.248.152	3,13%	1.260.081	3,14%	1.254.415	3,14%	1.235.911	3,07%	1.200.702	3,13%
SIBELGAS	673.657	1,69%	678.279	1,69%	703.702	1,76%	734.241	1,83%	715.832	1,87%
PBE	658.404	1,65%	704.208	1,76%	707.929	1,77%	710.515	1,77%	702.603	1,83%
IVEG	690.111	1,73%	677.256	1,69%	677.546	1,70%	674.198	1,68%	607.929	1,58%
Gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen	461.781	1,16%	461.908	1,15%	450.552	1,13%	446.780	1,11%	400.139	1,04%
BIAC/DNB BA (2)	179.128	0,45%	180.144	0,45%	172.716	0,43%	173.600	0,43%	173.417	0,45%
AGEM	38.691	0,10%	40.709	0,10%	40.691	0,10%	40.627	0,10%	42.822	0,11%
INTERMOSANE	17.142	0,04%	16.534	0,04%	16.039	0,04%	17.246	0,04%	16.240	0,04%
Gem.Elektriciteitsbedrijf Izegem (ETIZ)	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾	NVT ⁽³⁾
TOTAAL	39.852.536	100%	40.095.166	100%	39.891.552	100%	40.213.552	100%	38.367.301	100%

(1) Beperkt tot het distributienet dat in Vlaanderen door Elia wordt beheerd.

(2) Dit cijfer omvat zowel de energie die door BIAC NV, als die welke door het Distributienet-Brussels Airport NV, afgekoort DNB BA, wordt gedistribueerd.

(3) Doordat de stad Izegem tot de Odrachthoudende Vereniging WVEM toetrad, heriep de VREG op 20 december 2004 de aanwijzing van ETIZ als distributienetbeheerder voor Izegem en wees zij WVEM als nieuwe distributienetbeheerder voor Izegem aan. Vanaf 7 december 2009 is de naam van WVEM Infrax West.

Relatief gezien zijn er geen grote veranderingen. In absolute termen zien we wel een aanzienlijke daling van de vervoerde hoeveelheden elektriciteit. Dit kan met zich mee brengen dat de inkomsten van de netbeheerder lager uitvallen dan oorspronkelijk geschat. De distributienetbeheerder houdt bij het indienen van z'n tariefdossier bij de CREG immers rekening met een geschatte hoeveelheid vervoerde energie.

Het relatief belang van de netbeheerder in termen van aantal toegangspunten dat beleverd wordt is weergegeven in onderstaande tabel. Er zijn geen aanzienlijke verschuivingen ten opzichte van vorige jaren merkbaar.

Tabel 31: Aandeel per netbeheerder uitgedrukt in aantal toegangspunten

1 januari 2010	# Toegangspunten	%
IMEWO	564.481	17,73%
IVERLEK	495.622	15,57%
GASELWEST	417.878	13,13%
INTERENERGA	398.768	12,53%
IVEKA	356.249	11,19%
IMEA	304.113	9,55%
INTERGEM	287.331	9,03%
Infrac West	128.019	4,02%
PBE	85.234	2,68%
IVEG	79.273	2,49%
SIBELGAS	58.718	1,84%
AGEM	3.599	0,11%
INTERMOSANE	2.041	0,06%
Gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen	1.281	0,04%
DNB BA	258	0,01%
ELIA	108	0,00%
TOTAAL	3.182.973	100%

3.2.2 Aardgas

Tabel 32: Aandeel per netbeheerder uitgedrukt in gedistribueerd aardgas aan afnemers op het distributienet

DISTRIBUTIENETBEHEERDER AARDGAS (MWh)	2005 (MWh)	%	2006 (MWh)	%	2007 (MWh)	%	2008 (MWh)	%	2009 (MWh)	%
IMEA (1)	10.885.161	19,17%	11.040.982	19,02%	10.179.318	18,64%	11.130.840	18,92%	6.614.742	11,38%
GASELWEST	9.967.611	17,56%	10.071.696	17,35%	9.521.451	17,43%	9.750.594	16,57%	9.451.206	16,25%
IVERLEK	9.006.949	15,86%	9.268.049	15,97%	8.823.437	16,15%	9.683.574	16,46%	9.598.735	16,51%
IMEWO	9.127.658	16,08%	9.343.393	16,10%	8.542.436	15,64%	9.152.026	15,55%	9.023.760	15,52%
INTER-ENERGA	5.204.475	9,17%	5.374.872	9,26%	5.333.713	9,76%	5.856.769	9,95%	5.806.350	9,99%
IVEKA	4.476.923	7,88%	4.619.979	7,96%	4.404.276	8,06%	4.908.959	8,34%	8.930.659	15,36%
INTERGEM	3.581.833	6,31%	3.707.939	6,39%	3.486.580	6,38%	3.747.323	6,37%	4.285.203	7,37%
IVEG	2.189.978	3,86%	2.200.826	3,79%	2.092.878	3,83%	2.239.148	3,81%	2.066.147	3,55%
Infrac West	1.163.807	2,05%	1.254.165	2,16%	1.168.438	2,14%	1.219.945	2,07%	1.219.724	2,10%
SIBELGAS	1.151.566	2,03%	1.153.307	1,99%	1.055.804	1,93%	1.138.057	1,93%	1.133.922	1,95%
Intergas Netbeheer	22.900	0,04%	16.243	0,03%	16.104	0,03%	17.135	0,03%	17.710	0,03%
TOTAAL	56.778.861	100%	58.051.451	100%	54.624.435	100%	58.844.372	100%	58.148.159	100%

(1) IGAO tot 31 december 2008

De aardgasnetbeheerder IGAO hield ten gevolge van een splitsing door overname op 31 december 2008 op te bestaan. De aardgasactiviteiten van IGAO werden overgedragen aan drie andere netbeheerders, nl. IMEA, Intergem en Iveka.¹¹

Hierdoor is er een aanzienlijke verschuiving merkbaar tussen de relatieve marktaandelen van de netbeheerders tussen 2008 en 2009.

Op basis van aantal toegangspunten komen we tot onderstaande tabel.

¹¹ Zij werden na onderzoek van hun aanvraag door de VREG aangewezen als aardgasnetbeheerder voor de volgende gemeenten:

- Imea: Brasschaat, Duffel, Kapellen, Morstel, Zwijndrecht en de districten Antwerpen, Berchem, Berendrecht-Zandvliet-Lillo-Antwerpen, Borgerhout, Deurne Ekeren, Merksem, Wilrijk en het volledige havengebied van de stad Antwerpen;
- Iveka: Borsbeek, Brecht, Edegem, Essen, Hove, Kalmthout, Kontich, Lint, Malle, Merskplas, Ranst, Rijkevorsel, Schelle, Schilde, Schoten, Vorselaar, Wijnegem, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven en Zoersel;
- Intergem: Beveren en Kruikeke.

Tabel 33: Aandeel per netbeheerder uitgedrukt in aantal toegangspunten

1 januari 2010	# Toegangspunten	%
Imewo	335.424	18,73%
Iverlek	283.500	15,83%
Gaselwest	245.513	13,71%
Imea	224.171	12,52%
Iveka	223.961	12,51%
Inter-energa	165.360	9,24%
Intergem	159.143	8,89%
Iveg	67.032	3,74%
Infrac West	45.258	2,53%
Sibelgas	40.382	2,26%
Intergas Netbeheer	822	0,05%
TOTAAL	1.790.566	100%

4 Elektriciteits- en aardgasprijzen

De VREG probeert de transparantie op de Vlaamse energiemarkt te verhogen door de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen op te volgen.

De prijsgegevens¹² zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers aan de VREG overmaakten voor de V-test, de vergelijkingsmodule op www.vreg.be die de Vlaamse huishoudelijke elektriciteits- en aardgasafnemers en kleine professionele elektriciteitsafnemers¹³ toelaat om de aangeboden producten te vergelijken op basis van de belangrijkste kenmerken.

De VREG verduidelijkt de methodologie, waarbij er gebruik gemaakt wordt van typeafnemers (zie Bijlagen 3 en 4), in Bijlage 2.

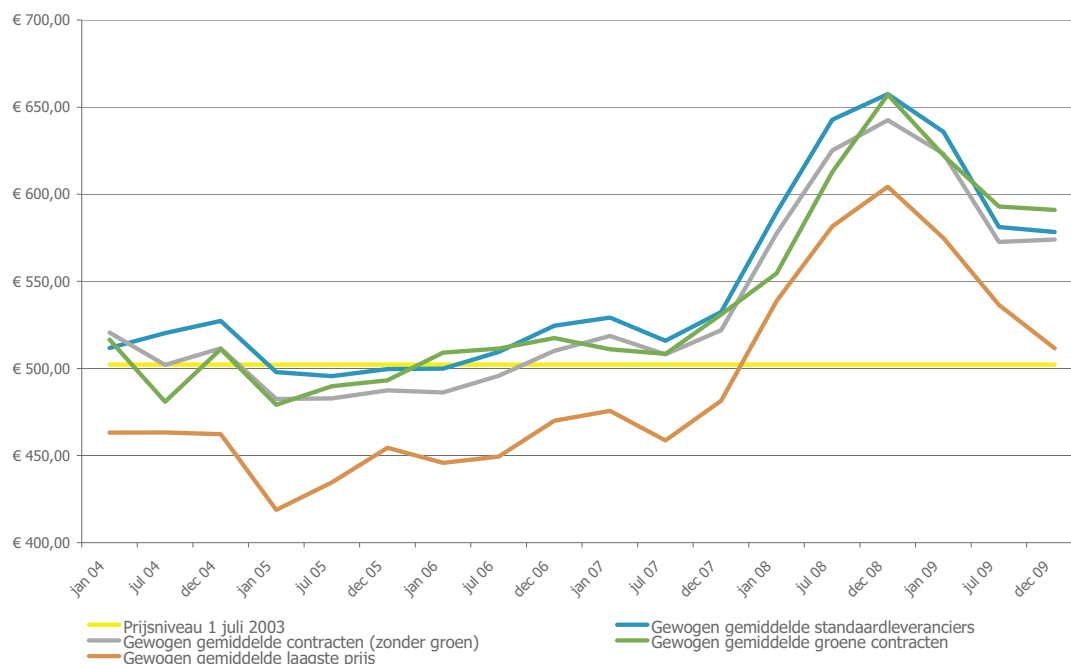
4.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen

HUISHOUDELIJKE AFNEMERS

4.1.1 Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Figuur 5 toont de evolutie van verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers¹⁴, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten¹⁵ en de gewogen gemiddelde laagste prijs¹⁶ worden uitgezet tegen het niet-geïndexeerde prijsniveau van 1 juli 2003, de vrijmakingdatum van de Vlaamse elektriciteitsmarkt.

Figuur 5: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)¹⁷

¹² De prijzen voor de huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor de kleine professionele afnemers zijn exclusief btw.

¹³ De VREG definieert kleine professionele elektriciteitsafnemers als professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA.

¹⁴ De afnemers die de prijs van de standaardleverancier betalen zijn de passieve afnemers.

¹⁵ De afnemers die een contract ondertekenden en de prijs betalen van het afgesloten contract zijn de actieve afnemers.

¹⁶ De afnemers die op zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied betalen deze laagste prijs.

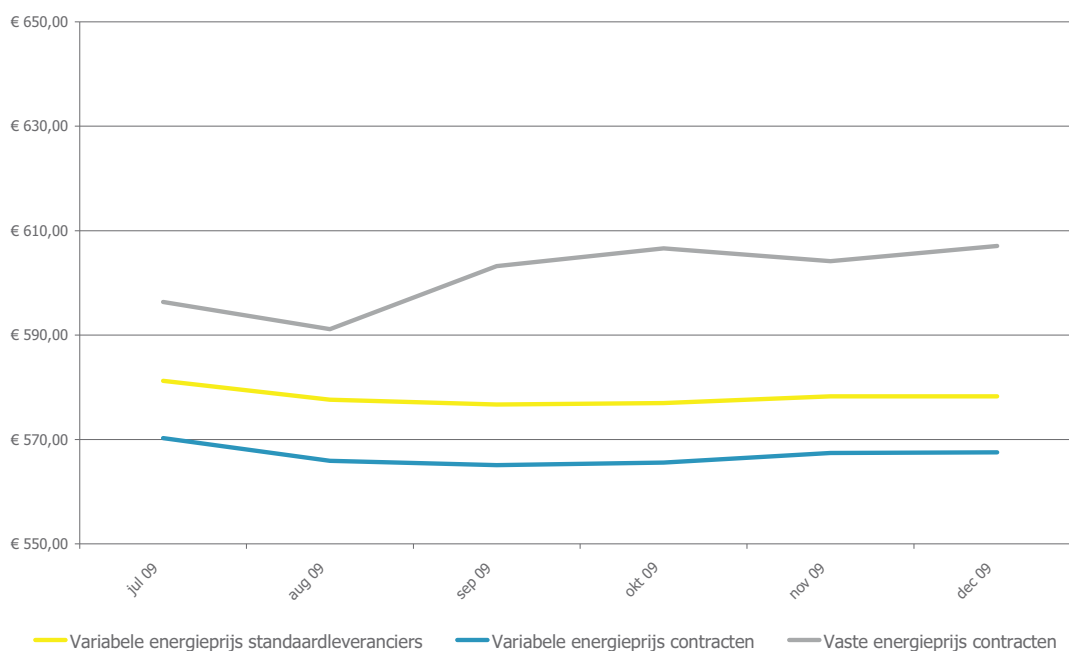
¹⁷ Vóór de invoering van het weekendtarief op 1 januari 2007 was het jaarverbruik van deze typecategorie opgesplitst in 2.200 kWh dagverbruik en 1.300 kWh nachtverbruik.

Alle prijscurven hadden een dalend verloop tussen december 2008 en december 2009. De gewogen gemiddelde laagste prijs daalde het sterkst (15,34%).

In de laatste twee getoonde scharniermomenten (juli en december 2009), ligt het gewogen gemiddelde prijsniveau van de groene contracten sinds januari 2006 opnieuw hoger dan dat van de standaardleveranciers. Wanneer er abstractie wordt gemaakt van het type contract (groene versus grijze stroom), stelt de VREG vast dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten in beide maanden lager (respectievelijk € 6,74 en € 1,89) is dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van het vaste of het variabele karakter van de energieprijzen.

Figuur 6: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

In figuur 6 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers¹⁸ hoger is dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen. Het verschil, dat in december 2009 € 10,74 bedraagt, is min of meer constant doorheen de grafiekperiode. Tussen juli en december 2009 dalen beide curven lichtjes (respectievelijk 0,51% en 0,48%). In september 2009 waren beide gewogen gemiddelde prijzen het laagst.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen is het hoogst. In tegenstelling tot de andere curven, steeg deze tussen juli en december 2009 met 1,8%. Het laagste punt van de curve situeert zich in augustus 2009.

4.1.2 Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kost die door de leveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, bestaat uit verschillende prijsonderdelen:

- energieprijzen (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK);
- nettarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen.

De leveranciers kunnen zich van elkaar onderscheiden op basis van de energieprijzen en de heffingen voor denuclearisatie en Kyoto. Sinds 1 juli 2009 maken deze heffingen, evenals de overige heffingen die deel

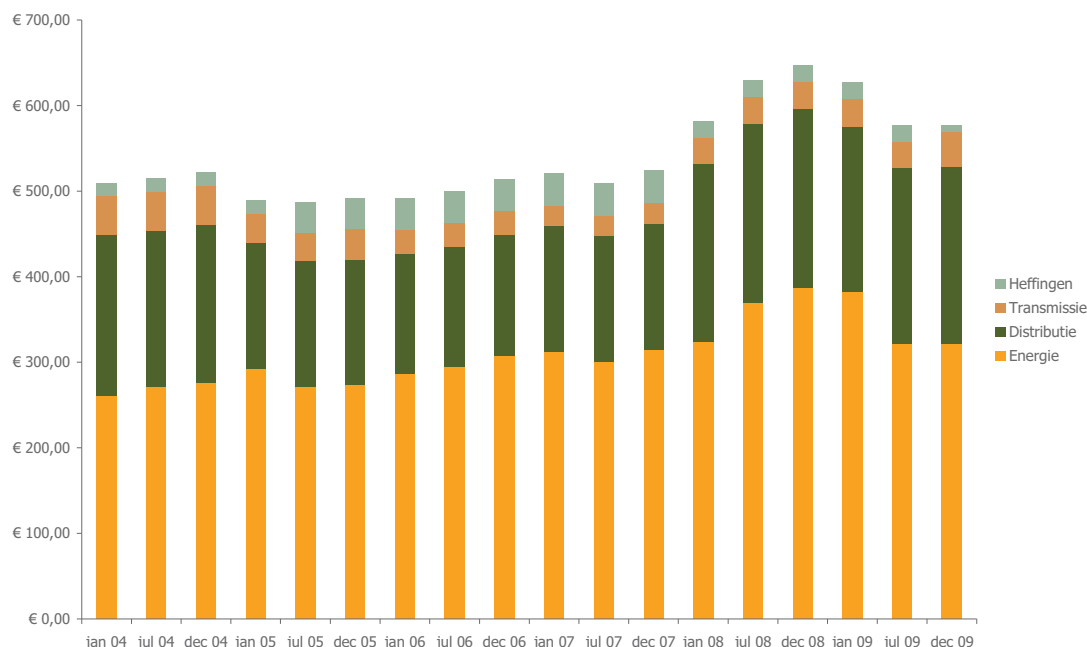
¹⁸ Variabele energieprijzen.

uitmaken van de federale bijdrage, deel uit van de transmissienettarieven. Omwille van het cascadeprincipe (doorrekening van transmissienetbeheerder Elia naar distributienetbeheerders naar leveranciers) is de federale bijdrage verschillend per distributienetbeheerder.

In figuur 7 worden de prijsonderdelen voor een gezin met een doorsnee verbruik weergegeven. De btw is in elk onderdeel inbegrepen.

Figuur 7: Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

In de eerste helft van 2009 waren de distributienettarieven lager dan eind 2008. De daling van dit tarief is toe te schrijven aan het verdwijnen van de 'federale bijdrage ter compensatie van de inkomstenderving voor de gemeenten ingevolge de liberalisering van de elektriciteitsmarkt' (de zogenaamde Elia-heffing) die in 2008 deel uitmaakte van het distributienettarief. De toename sinds juli 2009 is te wijten aan de nieuwe, goedgekeurde tarieven van een aantal distributienetbeheerders met ingang op 1 juli 2009.

Om technische redenen had de VREG in juli 2009 de nodige aanpassingen inzake de wijziging van de federale bijdrage nog niet uitgevoerd in de V-test. Hierdoor is de verschuiving van de federale bijdrage van 'Heffingen' naar 'Transmissie' pas in december 2009 zichtbaar.

In december 2009 is het procentueel aandeel van 'Energie' 55,71%, van 'Distributie' 35,73%, van 'Transmissie' 7,17% en van 'Heffingen' 1,40%.

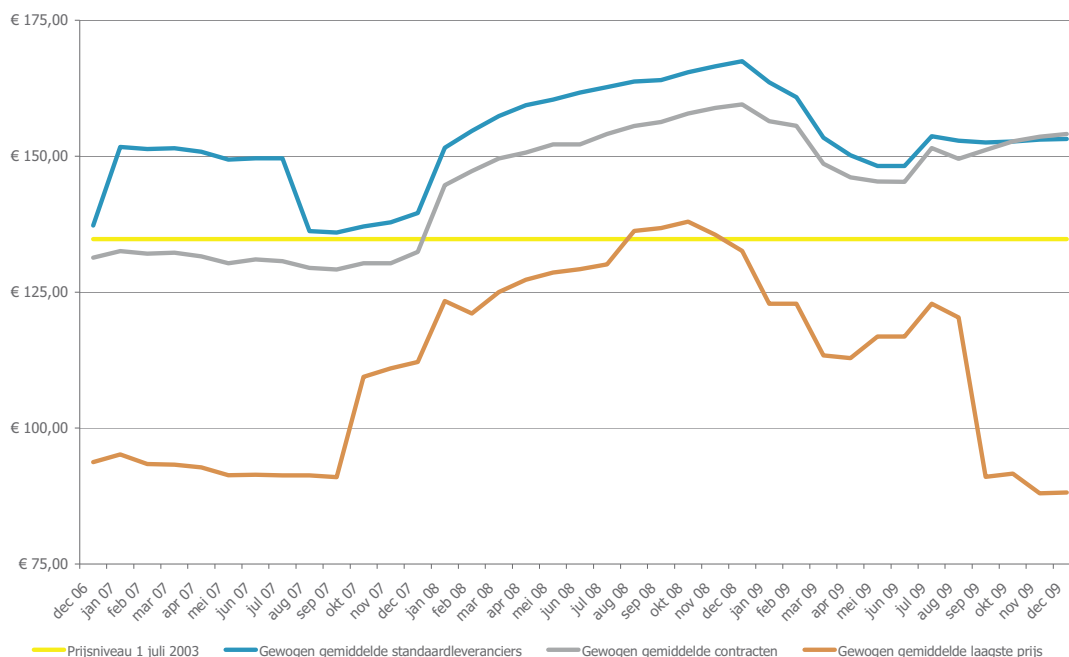
De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, varieert in functie van zijn woonplaats, aangezien de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

4.1.3 Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik

4.1.3.1 Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik

Figuur 8 geeft de prijzevolutie op jaarbasis weer voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik.

Figuur 8: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis)

Alle prijzen daalden tussen december 2008 en december 2009. De afname van de gewogen gemiddelde laagste prijs was het grootst (33,51%). Deze prijs nam zeer sterk af tussen augustus en september 2009.

De gewogen gemiddelde laagste prijs was het laagst in november 2009. Het dieptepunt van de andere curven in 2009 ligt in de maand juni.

Sinds oktober 2009 ligt het prijsniveau van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten lichtjes boven dat van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Dit contra-intuïtieve resultaat wordt verklaard doordat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zowel contracten met een variabel prijs als vaste energieprijcontracten omvat. De prijzen van de standaardleveranciers zijn allemaal variabel. We vergelijken dus enigszins appels met peren. Zoals aangetoond in figuur 6 liggen de contracten met vaste energieprij hoger dan deze met variabele prijs voor afnemers met een doorsnee verbruik. Uitsplitsing van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten tussen vaste en variabele contracten maakt duidelijk dat ook voor deze groep afnemers de curve van de vaste contracten hoger ligt dan de (variabele) contracten van de standaardleveranciers. De curve van het gemiddelde van de variabele contracten ligt lager dan de gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

4.1.3.2 Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik

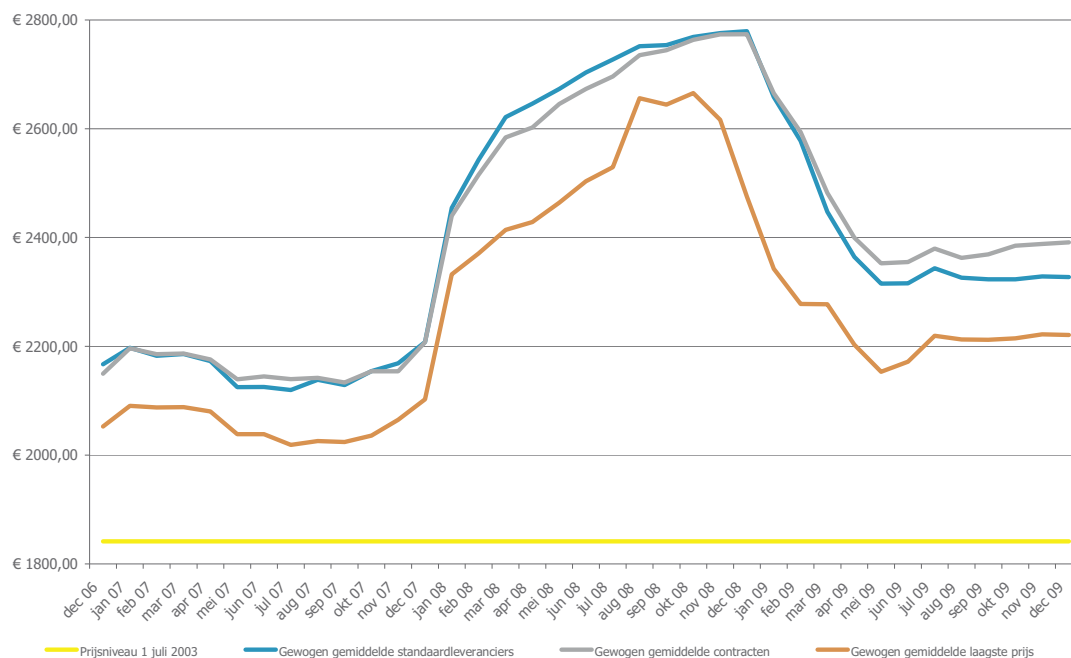
Onderstaande figuur toont aan dat alle prijzen ook voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik daalden tussen december 2008 en december 2009. In tegenstelling tot de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik en de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik, waar het de gewogen gemiddelde laagste prijs is die het sterkst daalde, is voor deze afnemers de daling van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers het grootst (16,28%).

Het dieptepunt van alle curven in 2009 ligt in de maand mei. Sinds januari 2009 is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten hoger¹⁹ dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Dit contra-intuïtieve resultaat wordt verklaard doordat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zowel contracten met een variabel prijs als vaste energieprijcontracten omvat. De prijzen van de standaardleveranciers zijn allemaal variabel. We vergelijken dus enigszins appels met peren. Zoals aangetoond in figuur 6 liggen de contracten met vaste energieprij hoger dan deze met variabele prijs voor afnemers met een doorsnee verbruik.

¹⁹ In december 2009 bedraagt het verschil € 63,71.

Uitsplitsing van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten tussen vaste en variabele contracten maakt duidelijk dat ook voor deze groep afnemers de curve van de vaste contracten hoger ligt dan de (variabele) contracten van de standaardleveranciers. De curve van het gemiddelde van de variabele contracten ligt lager dan de gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Figuur 9: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis)

4.1.4 Sociale maximumprijzen

De onderstaande figuur toont de evolutie van de sociale maximumprijs²⁰ voor een gezin met een doorsnee verbruik.

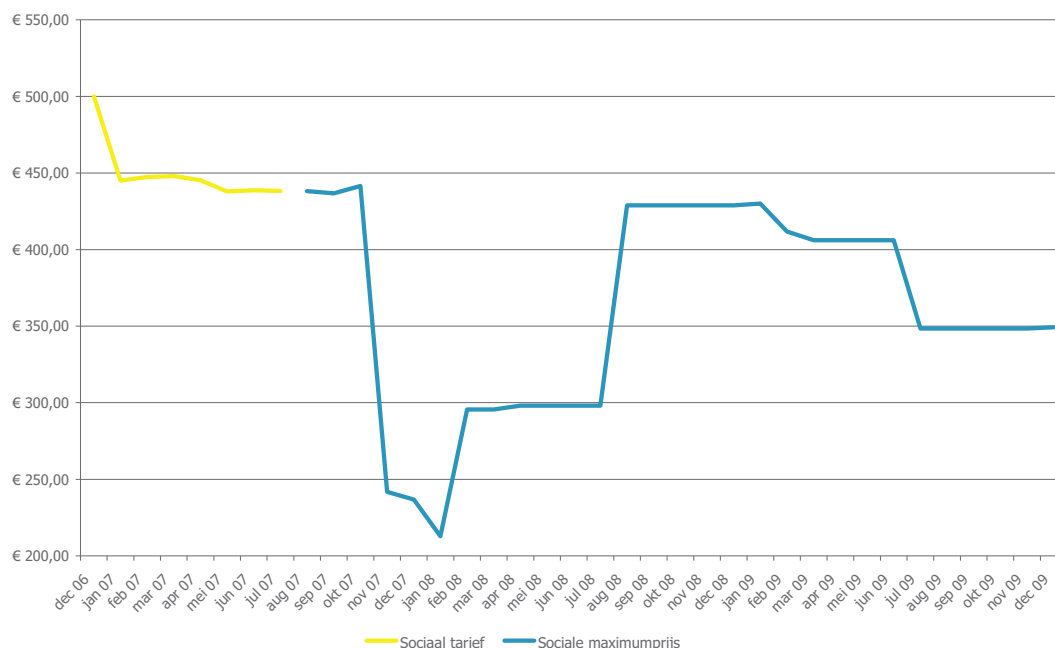
De sociale maximumprijs is tussen eind 2008 en eind 2009 met bijna één vijfde (18,55%) afgenomen. De procentuele afname van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten over dezelfde periode bedraagt 10,35%. Het verschil tussen beide prijscurven is dus toegenomen en bedraagt in december 2009 € 227,07.

Voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik bedraagt de procentuele afname van de sociale maximumprijs tussen december 2008 en december 2009 25,96%. In december 2009 ligt de sociale maximumprijs € 108,24 lager dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

Eind 2009 betalen huishoudelijke afnemers met een groot verbruik die genieten van de sociale maximumprijs € 656,43 minder dan de afnemers die hiervan niet (kunnen) genieten en een contract ondertekenden. Voor deze afnemers daalde de sociale maximumprijs met 18,95%.

²⁰ Zie www.creg.be voor de definitie en berekeningswijze.

Figuur 10: Evolutie van de sociale maximumprijs voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

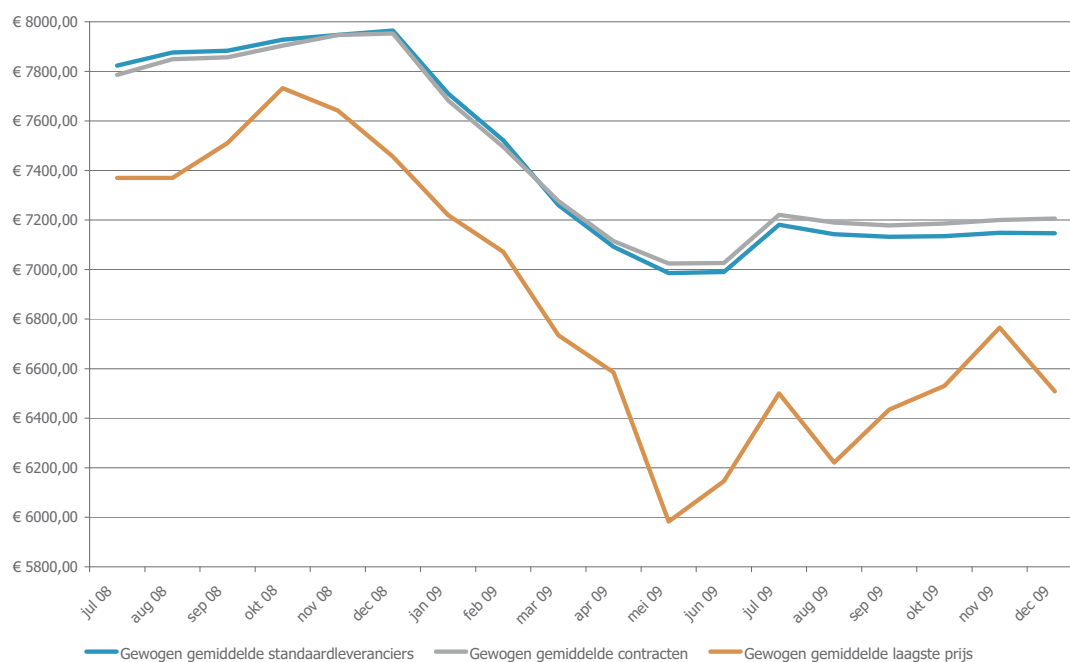

KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS

4.1.5 Elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers

In figuur 11 gaat de VREG dieper in op de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs. In tegenstelling tot de overeenstemmende grafiek bij de huishoudelijke elektriciteitsafnemers, maakt de VREG geen onderscheid tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (zonder groen) en de gewogen gemiddelde prijs van de groene contracten.

Figuur 11: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

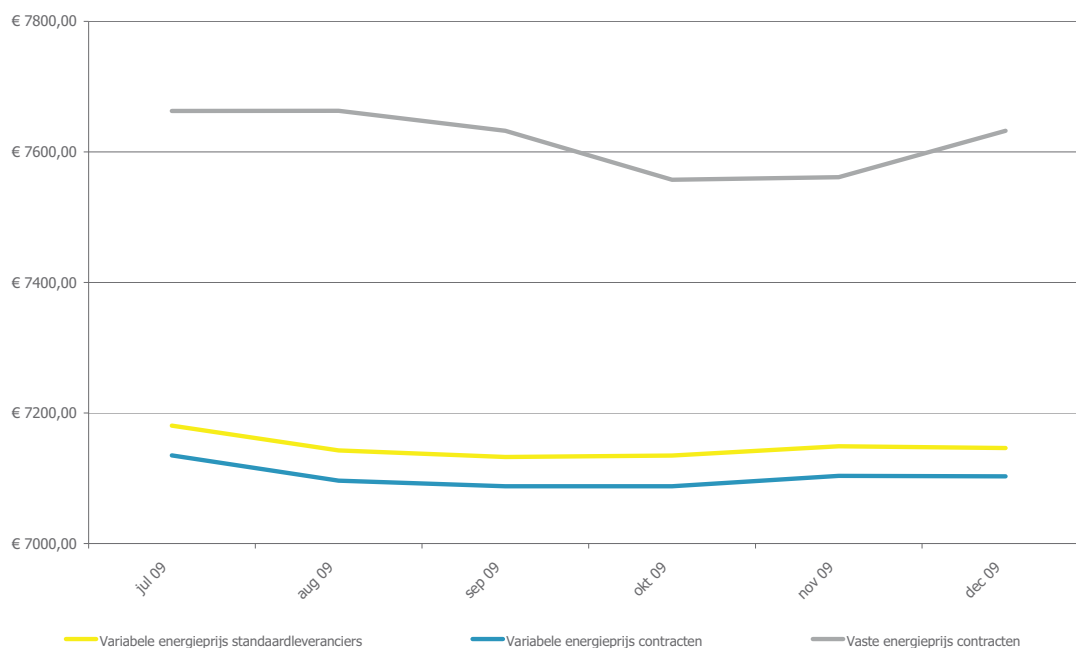
Tussen december 2008 en december 2009 daalden alle prijzen met ongeveer 10%²¹.

De curven van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zijn redelijk vlak in de tweede helft van 2009, in tegenstelling tot de curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs die in augustus 2009 een sterk neerwaartse buiging en in november 2009 een sterke piek vertoont.

Het dieptepunt van alle prijscurven ligt in mei 2009.

Sinds maart 2009 is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Eind 2009 loopt het verschil op tot € 59,62. Dit contra-intuïtieve resultaat wordt verklaard doordat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zowel contracten met een variabel prijs als vaste energieprijcontracten omvat. De prijzen van de standaardleveranciers zijn allemaal variabel. We vergelijken dus enigszins appels met peren. Zoals wordt aangetoond in figuur 12 liggen de contracten met vaste energieprij hoger dan deze met variabele prijs. Uitsplitsing van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten tussen vaste en variabele contracten maakt duidelijk dat de curve van de vaste contracten hoger ligt dan de (variabele) contracten van de standaardleveranciers. De curve van het gemiddelde van de variabele contracten ligt lager dan de gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Figuur 12: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprij voor kleine professionele afnemers

Alle prijzen daalden tussen juli en december 2009. Het dieptepunt van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprij bevindt zich in september 2009. Het verschil - dat doorheen de tijd ongeveer gelijk blijft - is eind 2009 € 43,39. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij is in oktober het laagst.

²¹ De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers daalde met 10,27%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 9,39% en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 12,70%.

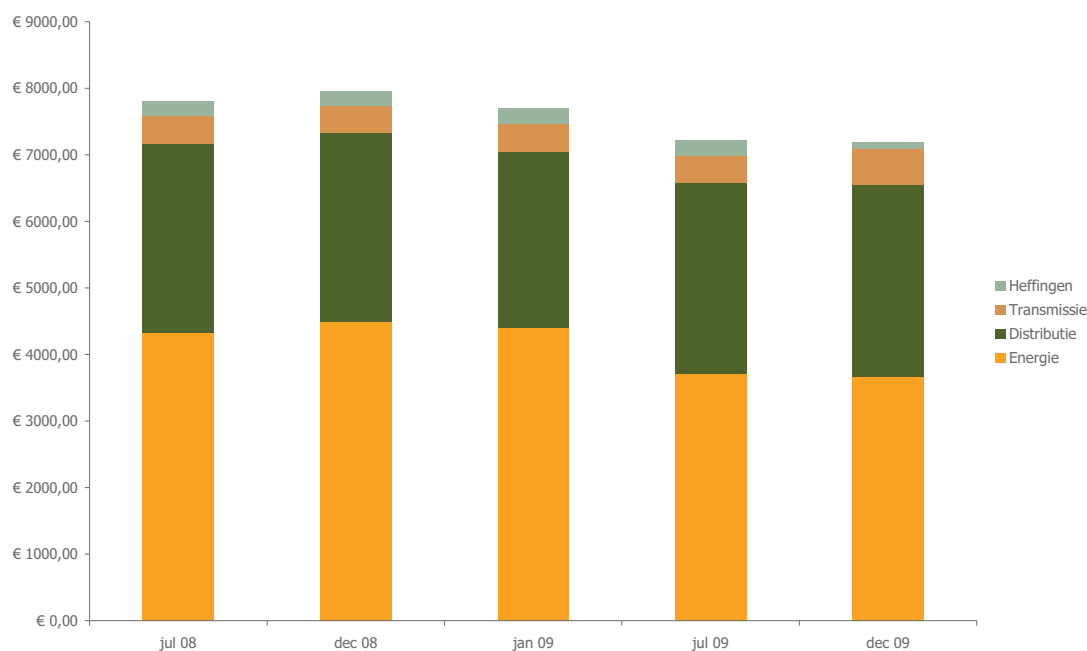
4.1.6 Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kostprijs die de kleine professionele elektriciteitsafnemers betalen aan de leveranciers is samengesteld uit dezelfde prijsonderdelen als de kostprijs die de huishoudelijke elektriciteitsafnemers jaarlijks betalen:

- energieprijs (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK);
- nettatarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen.

Figuur 13 geeft een overzicht van de hoogte van de verschillende prijsonderdelen doorheen de tijd.

Figuur 13: Onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De distributenettarieven waren in de eerste helft van 2009 lager dan eind 2008. Deze afname wordt veroorzaakt door het verdwijnen van de 'federale bijdrage ter compensatie van de inkomstenderving voor de gemeenten ingevolge de liberalisering van de elektriciteitsmarkt' (de zogenaamde Elia-heffing) die in 2008 deel uitmaakte van het distributenettarief. De toename sinds juli 2009 is te wijten aan de nieuwe, goedgekeurde tarieven van een aantal distributienetbeheerders met ingang op 1 juli 2009.

Wanneer juli 2009 wordt vergeleken met december 2009, valt op dat er een verschuiving plaatsvindt van 'Heffingen' naar 'Transmissie'. Om technische redenen had de VREG in juli 2009 de nodige aanpassingen inzake de wijziging van de federale bijdrage nog niet uitgevoerd in de V-test. Hierdoor is de verschuiving van de federale bijdrage van 'Heffingen' naar 'Transmissie' pas in december 2009 zichtbaar.

In december 2009 is het procentueel aandeel van 'Energie' 51,12%, van 'Distributie' 39,92%, van 'Transmissie' 7,63% en van 'Heffingen' 1,33%.

De jaarlijkse kostprijs die de professionele afnemers betalen, is afhankelijk van hun woonplaats, aangezien de verschillende Vlaamse distributienetbeheerders verschillende distributie- en transmissienettarieven aanrekenen.

4.2 Evolutie van de aardgasprices

4.2.1 Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Figuur 14 geeft de evolutie weer van verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke aardgasafnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de

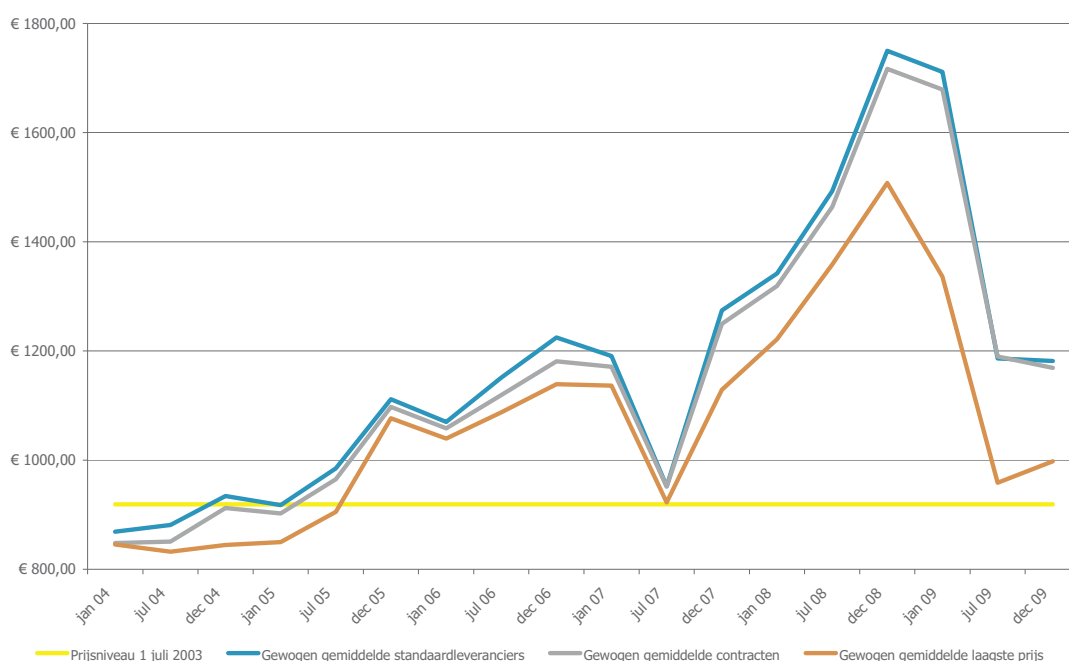
standaardleveranciers²², de gewogen gemiddelde prijs van de contracten²³ en de gewogen gemiddelde laagste prijs²⁴ worden uitgezet tegen het niet-geïndexeerde prijsniveau van 1 juli 2003, de vrijmakingdatum van de Vlaamse aardgasmarkt.

Alle prijscurven hebben een dalend verloop tussen december 2008 en december 2009. De gewogen gemiddelde laagste prijs daalde het sterkst, met 33,82%.

In tegenstelling tot de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten die tussen juli en december 2009 daalden (respectievelijk 0,40% en 1,73%), steeg de gewogen gemiddelde laagste prijs met 4,12% in dezelfde periode.

In juli 2009 ligt de gewogen gemiddelde prijs van de contracten € 3,24 hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Dit contra-intuïtieve resultaat wordt verklaard doordat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zowel contracten met een variabel prijs als vaste energieprijscontracten omvat. De prijzen van de standaardleveranciers zijn allemaal variabel. We vergelijken dus enigszins appels met peren. Zoals wordt aangetoond in figuur 15 liggen de contracten met vaste energieprijs hoger dan deze met variabele prijs. Uitsplitsing van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten tussen vaste en variabele contracten maakt duidelijk dat de curve van de vaste contracten hoger ligt dan de (variabele) contracten van de standaardleveranciers. De curve van het gemiddelde van de variabele contracten ligt lager dan de gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Figuur 14: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

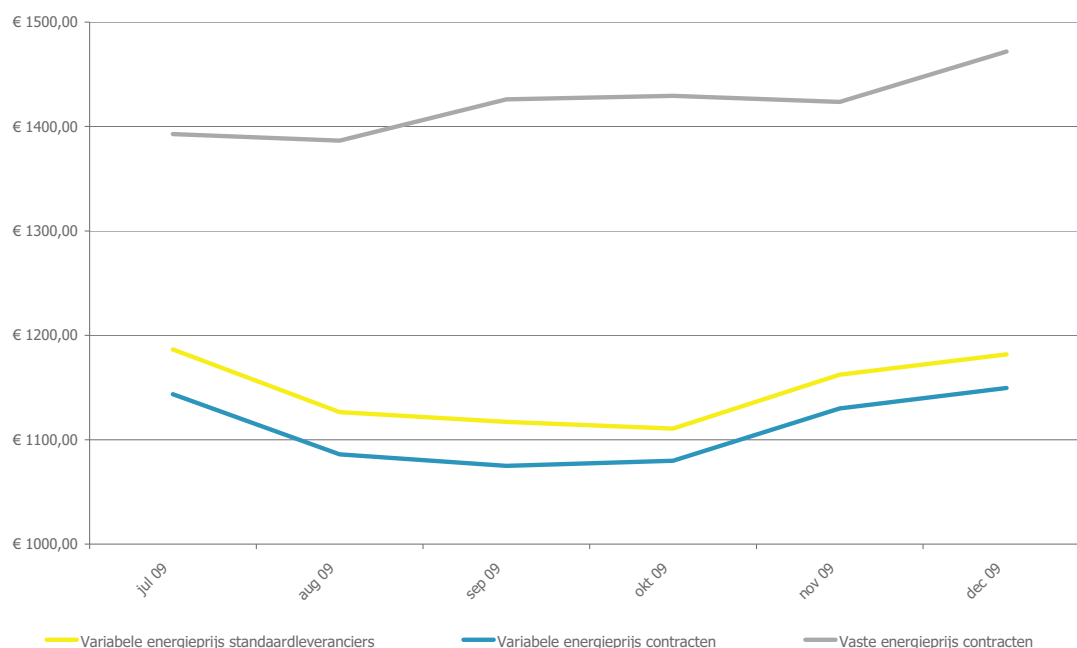

²² De afnemers die de prijs van de standaardleverancier betalen zijn de passieve afnemers.

²³ De afnemers die een contract ondertekenden en de prijs van afgesloten contract betalen zijn de actieve afnemers.

²⁴ De afnemers die op zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied betalen deze laagste prijs.

Figuur 15: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

4.2.2 Onderdelen van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kostprijs die de leveranciers aan hun eindafnemers aanrekenen, bestaat ook voor aardgas uit verschillende onderdelen:

- energieprijzen;
- nettarieven (aardgasdistributie en -vervoernettarieven);
- heffingen.

De leveranciers hebben een invloed op de energieprijzen²⁵.

In figuur 16 wordt de hoogte van de samenstellende prijsonderdelen weergegeven.

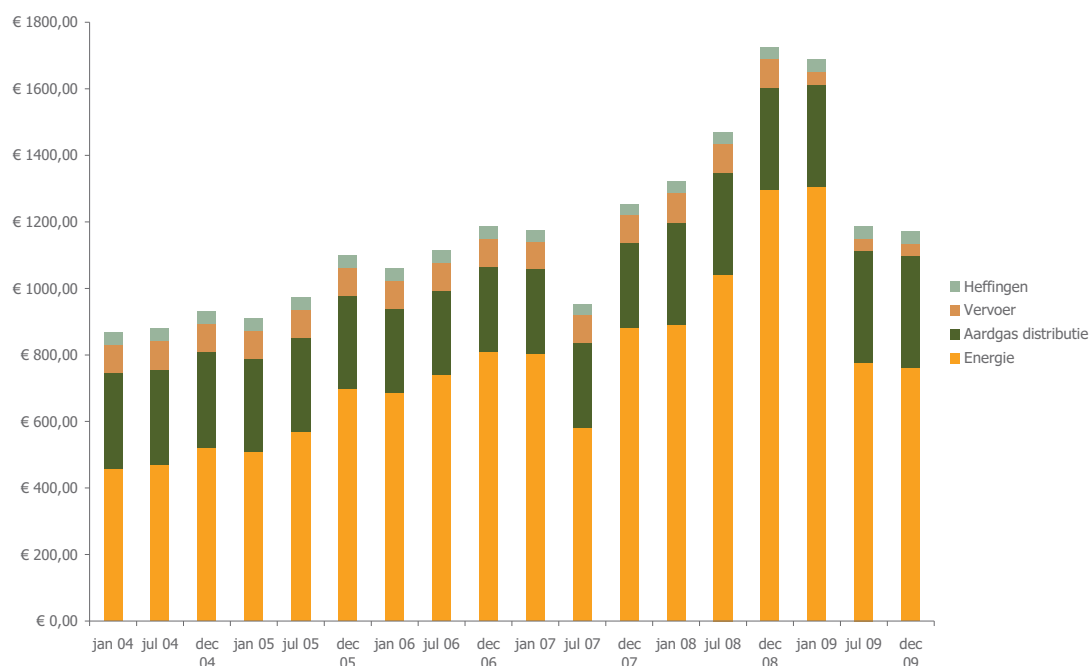
Met ingang van 1 juli 2009 werden voor een aantal distributienetbeheerders nieuwe distributienettarieven goedgekeurd. Dit resulteerde in een stijging van het aandeel van 'Aardgasdistributie' in de totale jaarlijkse kostprijs.

In december 2009 is het procentueel aandeel van 'Energie' 65,12%, van 'Aardgasdistributie' 28,49%, van 'Vervoer' 3,17% en van 'Heffingen' 3,22%.

De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, hangt af van de plaats waar hij woont, aangezien de hoogte van de aardgasdistributienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

²⁵ De energieprijzen omvat de vervoernettarieven die verschillend zijn per leverancier.

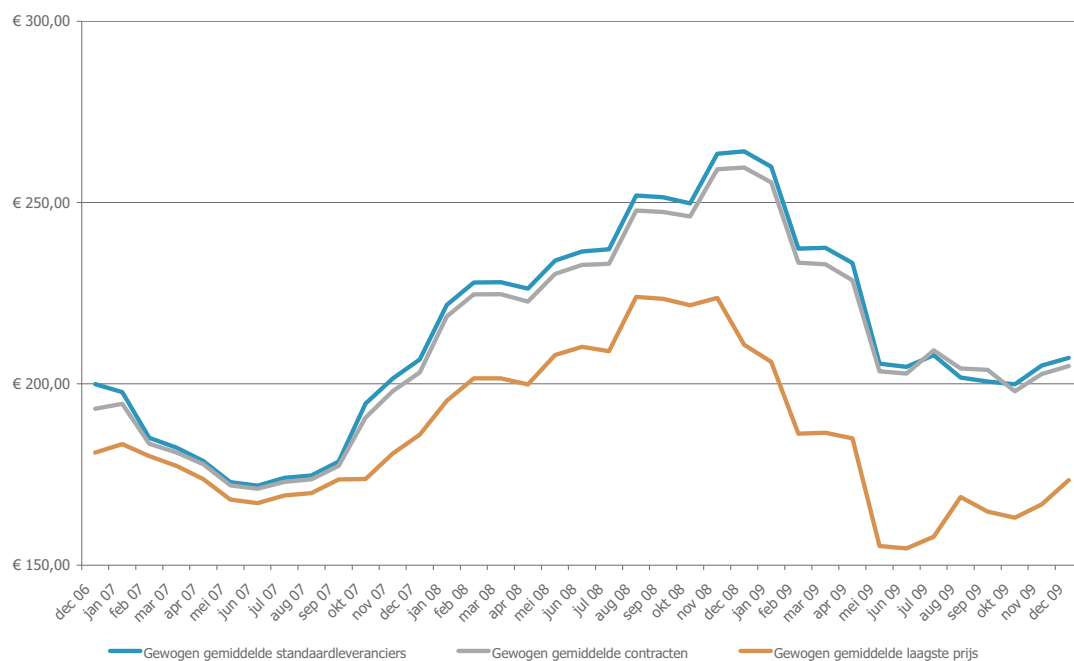
Figuur 16: Onderdelen van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

4.2.3 Prijzen voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik en die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

4.2.3.1 Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas

Figuur 17: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)

Alle prijzen daalden tussen december 2008 en december 2009. De daling van het gewogen gemiddelde prijspeil van de standaardleveranciers was het meest uitgesproken (21,56%).

Het niveau van de gewogen gemiddelde laagste prijs was het laagst in juni 2009. Het dieptepunt van de overige curven in 2009 situeert zich in oktober.

In het derde kwartaal van 2009 lag de curve van gewogen gemiddelde prijs van de contracten boven die van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Dit contra-intuïtieve resultaat wordt verklaard doordat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zowel contracten met een variabel prijs als vaste energieprijzencontracten omvat. De prijzen van de standaardleveranciers zijn allemaal variabel. We vergelijken dus enigszins appels met peren. Zoals aangetoond in figuur 15 liggen de contracten met vaste energieprijzen hoger dan deze met variabele prijs voor de afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. Uitsplitsing van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten tussen vaste en variabele contracten maakt duidelijk dat ook voor deze groep afnemers de curve van de vaste contracten hoger ligt dan de (variabele) contracten van de standaardleveranciers. De curve van het gemiddelde van de variabele contracten ligt lager dan de gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

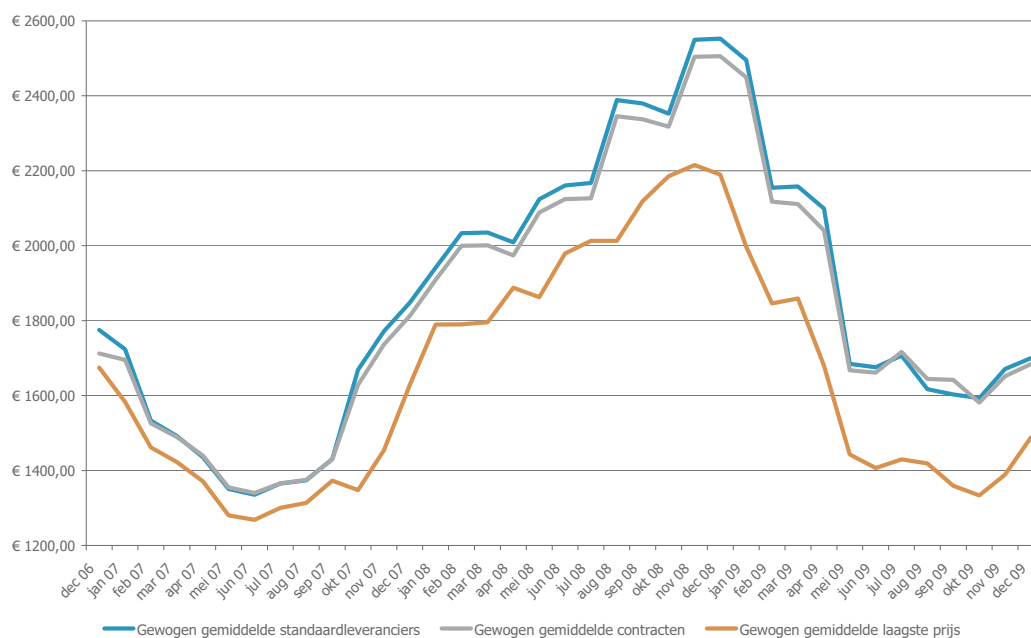
4.2.3.2 Huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

Alle prijzen daalden tussen december 2008 en december 2009. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers daalde het sterkst (33,40%).

Het dieptepunt van alle prijscurven situeert zich in 2009 in oktober.

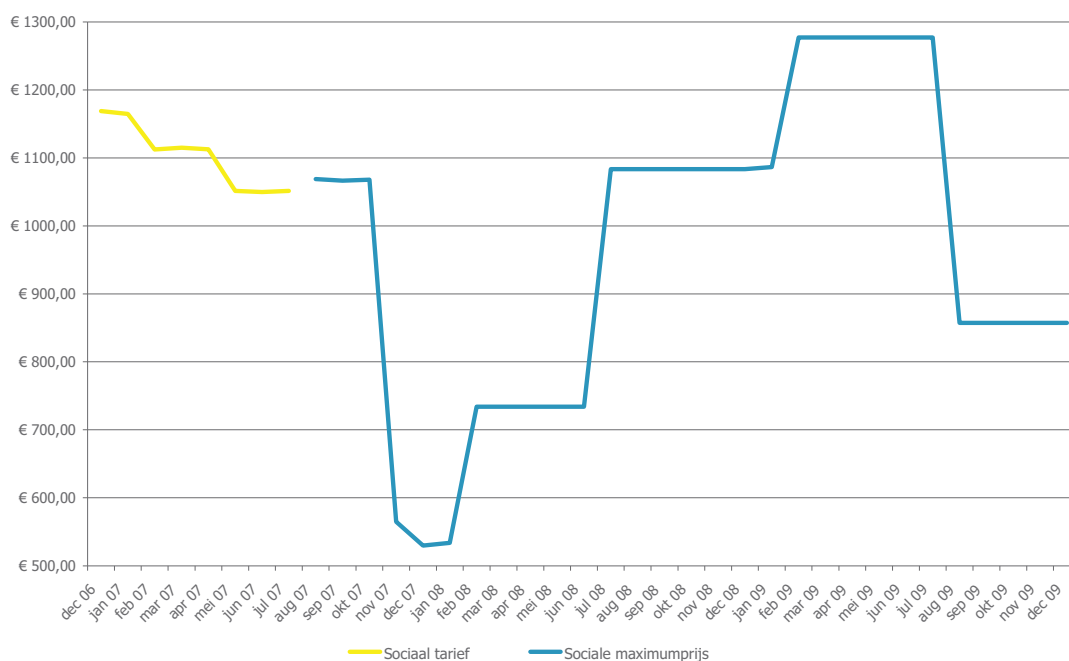
In juli, augustus en september 2009 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Dit contra-intuïtieve resultaat wordt verklaard doordat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zowel contracten met een variabel prijs als vaste energieprijzencontracten omvat. De prijzen van de standaardleveranciers zijn allemaal variabel. We vergelijken dus enigszins appels met peren. Zoals aangetoond in figuur 15 liggen de contracten met vaste energieprijzen hoger dan deze met variabele prijs voor de afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. Uitsplitsing van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten tussen vaste en variabele contracten maakt duidelijk dat ook voor deze groep afnemers de curve van de vaste contracten hoger ligt dan de (variabele) contracten van de standaardleveranciers. De curve van het gemiddelde van de variabele contracten ligt lager dan de gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Figuur 18: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)

4.2.4 Sociale maximumprijzen

Figuur 19: Evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De sociale maximumprijs is eind 2009 20,87% lager dan een jaar voordien. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten daalde over dezelfde periode met ongeveer één derde (31,91%). Het verschil tussen beide prijscurven (€ 311,60) is in december 2009 meer dan gehalveerd ten opzichte van het verschil in december 2008 (€ 633,24).

Aangezien de sociale maximumprijs voor elke huishoudelijke aardgasafnemer, uitgedrukt in c€/kWh, dezelfde is, is ook de procentuele prijsdaling tussen december 2008 en december 2009 voor elke huishoudelijke aardgasafnemer gelijk.

4.3 Conclusies

4.3.1 Prijsevoluties

4.3.1.1 Elektriciteit

Huishoudelijke afnemers

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde prijs van de laagste prijs zijn in december 2009 voor de huishoudelijke afnemers met een klein, met een doorsnee en met een groot verbruik minder hoog dan een jaar voordien.

Voor de gezinnen met een doorsnee en met een groot verbruik, situeert het dieptepunt van deze gewogen gemiddelde prijzen zich in mei 2009. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten waren voor gezinnen met een klein verbruik in 2009 het laagst in mei. De curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs bereikt het laagste prijsniveau in 2009 in november.

Wanneer er een onderscheid wordt gemaakt op basis van een variabele versus een vaste energieprijis, blijkt dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een vaste energieprijis het hoogst is. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (variabele energieprijis) is duurder dan die van de contracten met variabele energieprijis.

Het aandeel van de distributienettarieven nam af begin 2009 als gevolg van het verdwijnen van de 'federale bijdrage ter compensatie van de inkomstenderving voor de gemeenten ingevolge de liberalisering van de elektriciteitsmarkt' (de zogenaamde Elia-heffing) die in 2008 deel uitmaakte van het distributienettarief. In juli nam dit aandeel opnieuw toe. De nieuwe, goedgekeurde tarieven van een aantal distributienetbeheerders met ingang 1 juli 2009 zijn hiervan de oorzaak.

Gedurende het ganse jaar 2009 biedt de sociale maximumprijs een aanzienlijk prijsvoordeel ten opzichte van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

Kleine professionele afnemers

Ook voor de kleine professionele elektriciteitsafnemers blijkt dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde prijs van de laagste prijs in december 2009 gedaald zijn ten opzichte van december 2008.

Sinds maart 2009 ligt de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten boven de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. De grafiek op basis van het vaste of het variabele karakter van de energieprijis toont aan dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijis hiervoor de verklaring zijn. Immers, deze prijs is hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers die op zijn beurt hoger is dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijis.

Het aandeel van de distributienettarieven nam af begin 2009 af om in juli 2009 opnieuw te groeien. De verklaringen hiervan zijn dezelfde als bij de huishoudelijke elektriciteitsafnemers.

4.3.1.2 Aardgas

Eind 2009 is het prijspeil van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en van de gewogen gemiddelde laagste laagste prijs lager dan eind 2008. Deze vaststelling geldt voor de huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik en voor de huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas zowel met een doorsnee verbruik als met een groot verbruik.

In de loop van 2009 zijn er voor de drie besproken typeafnemers een aantal maanden waarin de gewogen gemiddelde prijs van de contracten hoger ligt dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Zoals bij elektriciteit, blijkt dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijis hiervoor de verklaring biedt, aangezien deze prijs duurder is dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en aangezien de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijis goedkoper is dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

De nieuwe, goedgekeurde distributietarieven voor een aantal distributietbeheerders met ingang op 1 juli 2009 resulteerde in een stijging van het aandeel van 'Aardgasdistributie' in de totale jaarlijkse kostprijs.

In mei, juni en juli 2009 ligt de sociale maximumprijs boven de gewogen gemiddelde prijs van de contracten voor de afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik en met een groot verbruik. De sociale maximumprijs voor afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik is gedurende het hele jaar 2009 lager dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

5 Hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling

5.1 Evolutie wetgeving in 2009

Met het **decreet van 8 mei 2009** tot wijziging van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (B.S. 26 juni 2009) werd het Elektriciteitsdecreet gewijzigd.

De groenestroomquota werden vastgelegd tot 2020 en de automatische quotumverhoging werd afgeschaft. Tevens worden de groenestroomquota vanaf 2009 om de drie jaar geëvalueerd en eventueel aangepast door de Vlaamse regering.

De minimumsteun betaald door de distributienetbeheerders voor elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen in installaties aangesloten op hun net wordt voor diverse technologieën aangepast met ingang van 1 januari 2010, op basis van hun onrendabele top. Ook deze bedragen zullen vanaf 2009 om de drie jaar door de Vlaamse regering geëvalueerd en eventueel aangepast worden, net als de minimumsteun aan WKK-installaties.

Productie-installaties voor zonne-energie die na 1 januari 2010 in dienst worden genomen en die geïnstalleerd worden op woningen of woongebouwen, waarvan het dak of de zoldervloer niet geïsoleerd is, komen niet langer in aanmerking voor het toekennen van groenestroomcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de quotumverplichting.

De kosten die de netbeheerders maken voor het opkopen van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten zullen vanaf 2010 worden gesolidariseerd over alle netbeheerders, met inachtneming van een bepaald plafond.

De administratieve boete die wordt opgelegd bij niet-naleving van de certificatenverplichting groene stroom, daalt vanaf 2015 tot 100 euro per ontbrekend certificaat (i.p.v. 125 euro).

Specifiek voor wat de minimumsteun aan PV-installaties betreft werd door **het decreet van 18 december 2009** (B.S. 30 december 2009) een overgangsregeling ingevoerd voor installaties die grotendeels geïnstalleerd waren op 31 december 2009.

Het **Besluit van de Vlaamse regering van 5 juni 2009** (B.S. 16 september 2009) wijzigde het Besluit van de Vlaamse regering van 5 maart 2004 inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op een aantal vlakken, onder meer in uitvoering van bovenvermelde decreten.

Zo werd de aanvangsdatum voor de toekenning van groenestroomcertificaten aangepast, al naargelang het jaarlijks productie-vermogen van de installatie en werd de isolatievoorwaarde voor daken waarop PV-installaties geplaatst worden verder gespecificeerd.

Verder werd vast percentage bepaald voor de vaststelling elektriciteitsproductie uit het organisch-biologisch deel van restafval, waar dit vroeger door OVAM bepaald werd.

Ook werd een regeling ingevoerd voor de aanvaardbaarheid van de groenestroomcertificaten verkregen uit bijstook van biomassa in kolencentrales.

Ten slotte werd de netbeheerder gemachtigd om op verzoek van de VREG via een controle ter plaatse van de productie-installatie en de meterstanden na te gaan of aan de voorwaarden tot toekenning van groenestroomcertificaten is voldaan.

5.2 Groenestroomcertificaten

5.2.1 Aantal installaties die groenestroomcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven, per technologie en per jaar van indiening (tot en met 2009), een overzicht van het aantal erkende productie-installaties (zie tabel 34) en het geïnstalleerde vermogen (zie tabel 35) dat op 1 april 2010 voor Vlaamse groenestroomcertificaten in aanmerking kwam.

Net als vorig jaar springt het groot aantal in dienst genomen PV-installaties opnieuw in het oog. In termen van totaal geïnstalleerd vermogen is zonne-energie intussen de voornaamste hernieuwbare energiebron in het Vlaamse productiepark. Dit wordt voornamelijk verklaard door het grote aantal kleinschalige installaties. PV-installaties met een productievermogen groter dan 10 kW nemen slechts een vijfde van het geïnstalleerd vermogen voor hun rekening. Niettemin werden in 2009 ook een aantal grotere PV-installaties in dienst genomen, waaronder maar liefst zes installaties met een geïnstalleerd vermogen van meer dan 1 MW.

Tabel 34: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Biogas - RWZI (*)	9	4	2	0	0	15
Biogas - stortgas	13	1	0	0	0	14
Biogas - overig	19	4	8	8	3	42
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	6	2	2	0	2	12
Biomassa uit huishoudelijk afval	8	0	0	1	0	9
Biomassa uit land- of bosbouw	4	8	5	7	6	30
Waterkracht	7	6	1	1	0	15
Windenergie op land	31	4	8	9	18	70
Zonne-energie	752	422	3.022	11.154	47.273	62.623
TOTAAL	849	451	3.048	11.180	47.302	62.830

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Tabel 35: Geïnstalleerd productievermogen (in kW) dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Biogas - RWZI (*)	2.488	1.192	596	0	0	4.276
Biogas - stortgas	17.014	486	0	0	0	17.500
Biogas - overig	36.169	3.619	9.950	13.605	8.095	71.438
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	93.800	41.000	62.700	0	18.886	216.386
Biomassa uit huishoudelijk afval	33.300	0	0	3.100	0	36.400
Biomassa uit land- of bosbouw	213.213	3.603	8.703	7.891	4.465	237.875
Waterkracht	643	348	5	4	0	1.000
Windenergie op land	140.542	21.003	27.200	24.028	58.500	271.273
Zonne-energie	1.532	2.165	18.509	67.032	245.051	334.288
TOTAAL	538.701	73.415	127.663	115.659	334.997	1.190.435

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Het stabiele ondersteuningssysteem, met een gegarandeerde prijs van 450 euro per groenestroomcertificaat voor elektriciteitsproductie uit zonne-energie, blijft tal van investeerders aanspreken. De daling van de minimumsteun naar 350 euro vanaf 1 januari 2010 in combinatie met de invoering van de isolatievoorwaarde leidde tot een ware vloedgolf van nieuwe PV-installaties in de tweede helft van 2009.

Het aantal installaties voor elektriciteitsproductie uit **andere hernieuwbare energiebronnen**, dat in 2009 in dienst werd genomen, is - in termen van geïnstalleerd vermogen - toegenomen ten opzichte van 2008, voornamelijk wat betreft windenergie op land en energie uit gesorteerd of selectief ingezameld afval. Hierbij speelt de bekendmaking in mei 2009 van de Vlaamse groenestroomdoelstellingen en de bijhorende quota voor de groenestroomcertificatenverplichting voor de periode na 2010 (certificateninlevering van 31 maart 2011) een rol. Dit droeg bij tot een stabiel investeringsklimaat omdat het opnieuw een langetermijnhorizon aan potentiële investeerders biedt. Bovendien werden de gegarandeerde minimumprijzen van groenestroomcertificaten voor een aantal technologieën opgetrokken op basis van de VITO-studie over onrendabele toppen, in opdracht van VEA.

Voor de groenestroomproductie uit andere hernieuwbare energiebronnen dan zonne-energie is, behalve de gegarandeerde minimumprijs van de groenestroomcertificaten, ook de marktprijs van deze certificaten een belangrijk criterium om te investeren in nieuwe productie-installaties.

Er wordt verwacht dat het in 2009 optrekken van de gegarandeerde minimumprijs voor de groenestroomcertificaten van een aantal technologieën (waaronder windenergie) investeringen hierin zal bevorderen.

5.2.2 Uitgereikte groenestroomcertificaten

Tabel 35 en Figuur 20 tonen het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten, per technologie en per productiejaar.

Relatief gezien kent de groenestroomproductie uit zonne-energie een explosieve groei in 2009, hetgeen uiteraard verklaard wordt door het toegenomen aantal installaties.

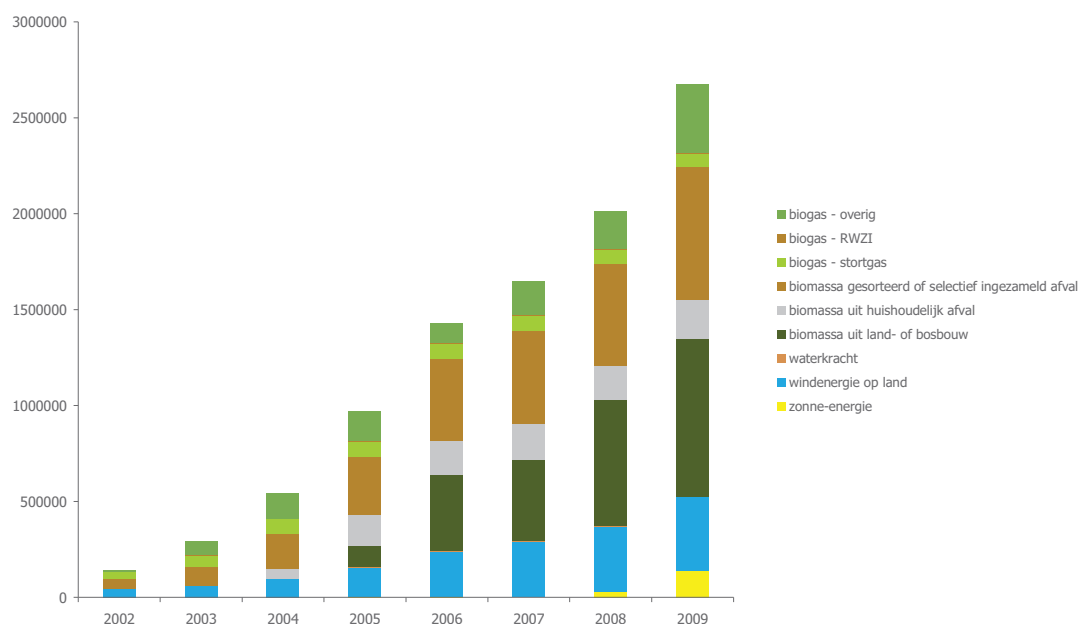
Verder springt ook de stijging van de groenestroomproductie op basis van biogas in het oog.

Tabel 35: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Biogas - RWZI (*)	7.919	3.472	4.342	4.723	5.024	25.480
Biogas - stortgas	251.664	81.887	74.926	74.629	64.211	547.317
Biogas - overig	370.323	101.581	172.820	193.654	360.171	1.198.549
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	639.973	424.240	488.698	526.667	697.470	2.777.048
Biomassa uit huishoudelijk afval	211.969	180.492	186.602	179.152	203.543	961.758
Biomassa uit land- of bosbouw	112.443	395.506	424.321	661.482	821.520	2.415.272
Waterkracht	7.750	2.079	2.733	3.603	2.970	19.135
Windenergie op land	352.557	237.749	284.520	332.965	383.721	1.591.512
Zonne-energie	1.196	1.356	5.582	33.622	138.604	180.360
TOTAAL	1.955.794	1.428.362	1.644.544	2.010.497	2.677.234	9.716.431

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Figuur 20: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

Tabel 36 toont het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong, per energiebron en per productiejaar. De eerste uitreiking door de VREG van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong vond plaats in 2006. Een vergelijking van Tabel 36 en Tabel 35 leert dat meer dan 80% van de uitgereikte groenestroomcertificaten ook nog bruikbaar zijn als garantie van oorsprong. Dit betekent dat de meeste opgewekte stroom uit hernieuwbare energiebronnen niet ter plaatse wordt gebruikt, maar wordt geïnjecteerd in het distributie- of transmissienet. Enkel de elektriciteitsproductie op basis van slib uit rioolwaterzuiveringsinstallaties wordt integraal ter plaatse (door de rioolwaterzuiveringsinstallatie zelf) gebruikt.

Tabel 36: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong per energiebron en per productiejaar

ENERGIEBRON	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Biogas - stortgas	76.835	70.353	69.517	57.798	274.503
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	345.240	376.007	407.582	564.335	1.693.164
Biogas - overig	73.709	139.771	141.202	292.462	647.144
Biomassa uit huishoudelijk afval	124.895	132.794	125.751	145.058	528.498
Biomassa uit land- of bosbouw	389.883	398.763	640.694	798.971	2.228.311
Waterkracht	1.961	2.494	3.217	2.813	10.485
Windenergie op land	224.055	268.652	288.543	327.111	1.108.361
Zonne-energie	12	792	4.416	18.138	23.358
TOTAAL	1.236.590	1.389.626	1.680.922	2.206.686	6.513.824

5.2.3 Handel in groenestroomcertificaten (inclusief spread prijs, BelPEX en non-handel)

5.2.3.1 Bilaterale handel in certificaten

Figuur 21 toont het aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong vanaf 2006 (de eerste uitreiking van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong) tot en met 31 december 2009.

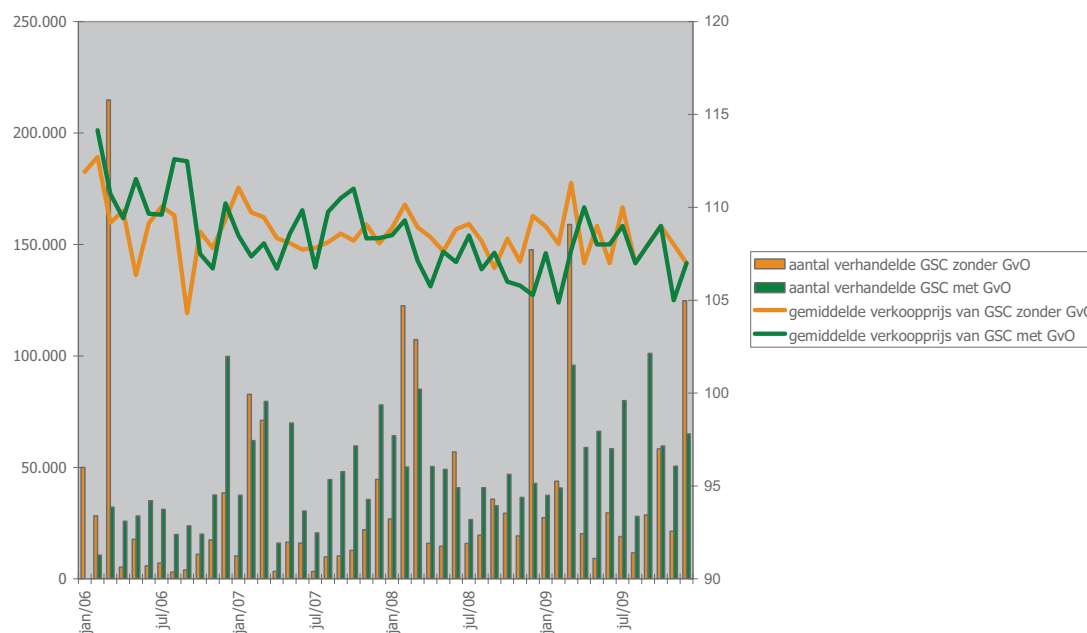
Zoals elk jaar kent het aantal verhandelde certificaten een piek in de aanloop naar de inlevering van groenestroomcertificaten op 31 maart van elk jaar.

Groenestroomcertificaten die bij uitreiking nog bruikbaar zijn als garantie van oorsprong worden meestal eerst als garantie van oorsprong gebruikt alvorens ze voor de certificatenverplichting worden ingeleverd. Het gebruik in de omgekeerde volgorde is immers onmogelijk volgens de huidige wetgeving.

Het gebruik van een groenestroomcertificaat als garantie van oorsprong gebeurt in veel gevallen niet door dezelfde leverancier als diegene die het certificaat wil gebruiken voor de quotumverplichting.

Dit leidt tot een stijging van het aantal verhandelde certificaten. Veel certificaten worden immers meerdere keren verhandeld: een keer wanneer een leverancier deze certificaten aankoopt voor gebruik als garantie van oorsprong en daarna opnieuw wanneer deze leverancier de certificaten doorverkoopt aan een andere leverancier (eventueel via tussenpersonen) voor gebruik voor de certificatenverplichting. Deze transacties worden door de VREG niet meegeteld in de handelsstatistieken, noch in de berekening van de maandelijkse gemiddelde handelsprijs.

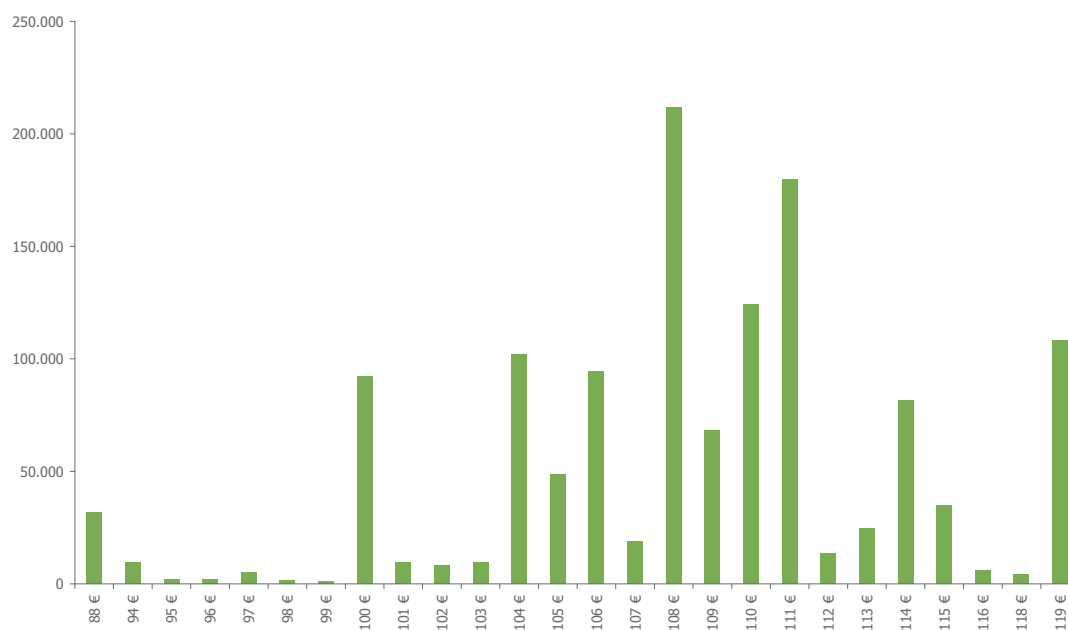
Figuur 21: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong, en de gemiddelde marktprijs

In totaal werden in 2009 552.948 groenestroomcertificaten zonder garantie van oorsprong en 741.004 groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong verhandeld, tegen een marktprijs van gemiddeld ongeveer 108 euro. Er kon tot nu toe nog geen stabiel prijsverschil worden waargenomen tussen certificaten met en zonder garantie van oorsprong. Een transparantere prijs voor de garantie van oorsprong kan volgens de VREG tot stand komen wanneer beide functies gescheiden zouden worden. Dit wil zeggen wanneer garanties van oorsprong en certificaten voor de quotumverplichting als apart verhandelbare certificaten zouden worden uitgereikt. De VREG zal deze scheiding van de beide functies implementeren naar aanleiding van de omzetting van de Europese richtlijn over hernieuwbare energiebronnen in de Vlaamse energiewetgeving tegen eind 2010.

De verkoopprijs varieerde in 2009 tussen (afgerond) 88 euro en 119 euro. De meest voorkomende marktprijs bedroeg (afgerond) 108 euro, zoals getoond in Figuur 22. In deze figuur zijn de aantallen groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong bij elkaar opgeteld.

Figuur 22: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten in 2009 per verkoopprijs (afgerond)

In deze cijfers zijn de handel via het beursplatform (de "Green Certificate Exchange") en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze worden hierna besproken.

5.2.3.2 Handel op Green Certificate Exchange

Begin 2009 werden voor het eerst groenestroomcertificaten verhandeld op de GCE ("Green Certificate Exchange") die door Belpex werd opgestart.

De verhandelde volumes blijven vooralsnog beperkt. Door een daling van het elektriciteitsverbruik en een grote stijging van de productie waardoor het aanbod groter was dan de vraag, was het jaar 2009 een bijzonder moeilijk moment om de certificatenbeurs te lanceren. De meeste certificaatplichtige partijen hadden zich immers georganiseerd om op de bilaterale markt een grotere hoeveelheid certificaten aan te kopen dan nodig voor hun quotum. In de loop van 2010 wordt de verhandeling geautomatiseerd door een link te leggen tussen de VREG certificaten-databank en de GCE.

Tabel 37: Handel in groenestroomcertificaten door Belpex GCE

Datum handelssessie	Fixing Volume	Fixing Price (€)
18/03/2010	0	-
25/02/2010	4	103
28/01/2010	562	106
10/12/2009	0	-
24/09/2009	0	-
25/06/2009	250	108,5
26/03/2009	0	-
12/03/2009	0	-

5.2.3.3 Verkoop van groenestroomcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs

Tot nu toe werden enkel groenestroomcertificaten uitgereikt voor elektriciteitsproductie uit zonne-energie tegen de gegarandeerde minimumprijs verkocht aan netbeheerders. Dit zijn dan ook de enige groenestroomcertificaten waarvoor de marktprijs lager is dan de prijs die de netbeheerders verplicht zijn te betalen per certificaat.

Groenestroomcertificaten voor PV-installaties die na 1 januari 2006 in dienst zijn genomen, worden gedurende 20 jaar verkocht aan de distributienetbeheerder tegen 450 euro per certificaat. Certificaten voor PV-installaties die voor die datum in dienst zijn genomen worden gedurende 10 jaar verkocht aan de transmissienetbeheerder Elia tegen 150 euro per certificaat.

Tabel 38 toont per jaar de aantallen certificaten die tegen deze prijs aan de netbeheerders werden verkocht. In 2009 werden 133.655 groenestroomcertificaten verkocht aan de distributienetbeheerders. Dit komt overeen met een totale kost voor de distributienetbeheerders van 60,144 miljoen euro. Een deel van deze kost wordt door de netbeheerders gerecupereerd door deze certificaten opnieuw te verkopen. De VREG kijkt erop toe dat dit gebeurt op een marktconforme wijze. De rest van de kost, het grootste deel, moeten de netbeheerders recupereren via de distributienettarieven.

Tabel 38: Aantal verkochte groenestroomcertificaten aan de netbeheerder aan gegarandeerde minimumprijs

	verkoop aan Elia (150euro/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (450euro/GSC)
2003	68	0
2004	340	0
2005	613	0
2006	904	91
2007	1.003	3.550
2008	1.335	31.470
2009	1.246	133.655

5.2.4 Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2010

Tabel 39 en Figuur 23 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van groenestroomcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2010 en rekening houdend met de retroactieve verlaging van het quotum voor 31 maart 2008. Sinds 31 maart 2006 zijn telkens meer groenestroomcertificaten beschikbaar geweest dan er moesten ingeleverd worden.

Hoewel er op marktniveau sindsdien steeds een overschot aan beschikbare certificaten was, waren er bij elke inlevering toch ook partijen die zelf te weinig certificaten hadden om aan hun volledige verplichting te voldoen. Enkel bij de inlevering op 31 maart 2008 en na de retroactieve verlaging van het quotum tot 3,75% voldeden alle partijen aan hun inleverplicht, met uitzondering van één. Deze partij beschikte wel over voldoende Vlaamse groenestroomcertificaten, maar besliste om ze niet allemaal in te leveren.

Bij de inlevering van 31 maart 2010 hebben vier van de twintig certificaatplichtige partijen niet aan hun volledige inleverplicht voldaan. Opnieuw beschikte één van deze vier weliswaar over voldoende aanvaardbare Vlaamse groenestroomcertificaten, maar besliste deze om ze niet allemaal in te leveren voor de inleverplicht van 31 maart 2010. De tekorten van de drie overige leveranciers waren niet substantieel.

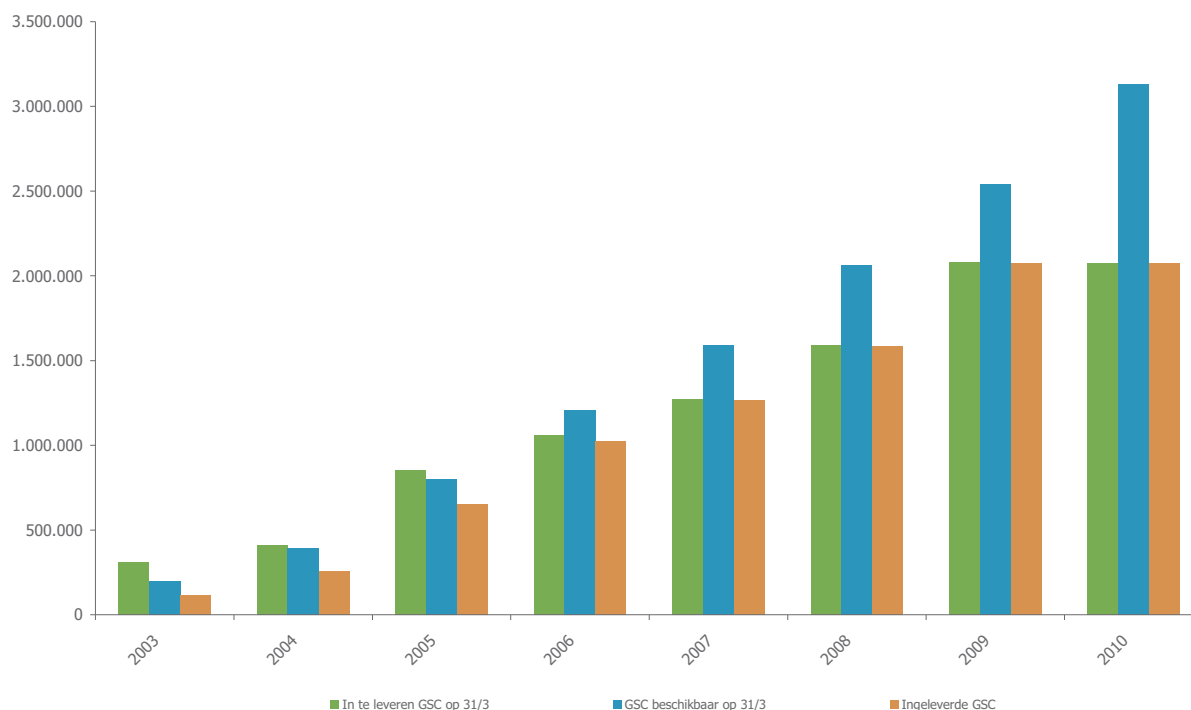
Ondanks een hoger quotum was het totaal aantal in te leveren groenestroomcertificaten lager dan het voorbije jaar door een daling van het elektriciteitsverbruik in het kalenderjaar 2009.

Tabel 39: Overzicht van de inleverrondes van groenestroomcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren GSC op 31/3	GSC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde GSC	Quotum
31/03/2003	313.192	199.203	115.132	0,80%
31/03/2004	409.959	393.009	259.125	1,20%
31/03/2005	850.960	800.798	650.610	2,00%
31/03/2006	1.061.176	1.206.073	1.025.450	2,50%
31/03/2007	1.269.650	1.587.945	1.268.311	3,00%
31/03/2008	1.589.531	2.061.134	1.587.281	3,75%
31/03/2009	2.077.894	2.540.586	2.073.043	4,90%
31/03/2010	2.073.201	3.127.689	2.072.013	5,25%

Figuur 23: Overzicht van de inle verrondes van groenestroomcertificaten

5.2.5 Groenestroomquotum voor 2010

De quota voor de groenestroomcertificatenverplichting voor de komende jaren werden in 2009 vastgelegd in het Elektriciteitsdecreet. Het mechanisme dat een automatische stijging van het quotum voorziet bij een overschot aan beschikbare certificaten werd bij die gelegenheid afgeschaft.

Het groenestroomquotum op 31 maart 2011 bedraagt 6%.

5.3 Warmtekrachtkoppeling

5.3.1 Aantal installaties die warmtekrachtcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal WKK-installaties (zie Tabel 40) en het geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (zie Tabel 41) per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging. Deze installaties komen in aanmerking voor de toekenning van warmtekrachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de warmtekrachtcertificatenverplichting.

Zowel op het vlak van aantal nieuwe installaties, als het geïnstalleerd vermogen, kende de warmtekrachtkoppeling in 2009 een matige groei.

Het grote aantal nieuwe installaties wordt hoofdzakelijk verklaard door installaties die bestaan uit één of meerdere verbrandingsmotoren en die opgesteld staan in glastuinbouwserres.

Tabel 40: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmtekrachtcertificaten per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	1	0	1
Gasturbine met warmteterugwinning	2	0	2	0	2	6
Interne verbrandingsmotor	24	19	40	61	57	201
Steg	1	0	0	2	0	3
Stirlingmotor	0	0	1	0	1	2
Stoommachine	0	0	0	1	0	1
Tegendrukstoomturbine	4	0	1	2	0	7
TOTAAL	31	19	44	67	60	221

Tabel 41: Totaal geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (in kW) van warmtekrachtinstallaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmtekrachtcertificaten per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	27.700	0	27.700
Gasturbine met warmteterugwinning	141.000	0	10.023	0	137.210	288.233
Interne verbrandingsmotor	25.909	32.562	58.439	107.794	122.732	347.436
Steg	60.030	0	0	491.900	0	551.930
Stirlingmotor	0	0	3	0	3	6
Stoommachine	0	0	0	2	0	2
Tegendrukstoomturbine	37.964	0	3.716	33.070	0	74.750
TOTAAL	264.903	32.562	72.181	660.466	259.945	1.290.057

5.3.2 Uitgereikte warmtekrachtcertificaten

Tabel 42 en Figuur 24 tonen per technologie en per productiejaar het aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de certificatenverplichting in Vlaanderen. In tegenstelling tot de vorige jaren is er niet langer een verdubbeling van het aantal uitgereikte certificaten ten opzichte van het aantal in het jaar ervoor, maar toch wordt een stijging met de helft vastgesteld.

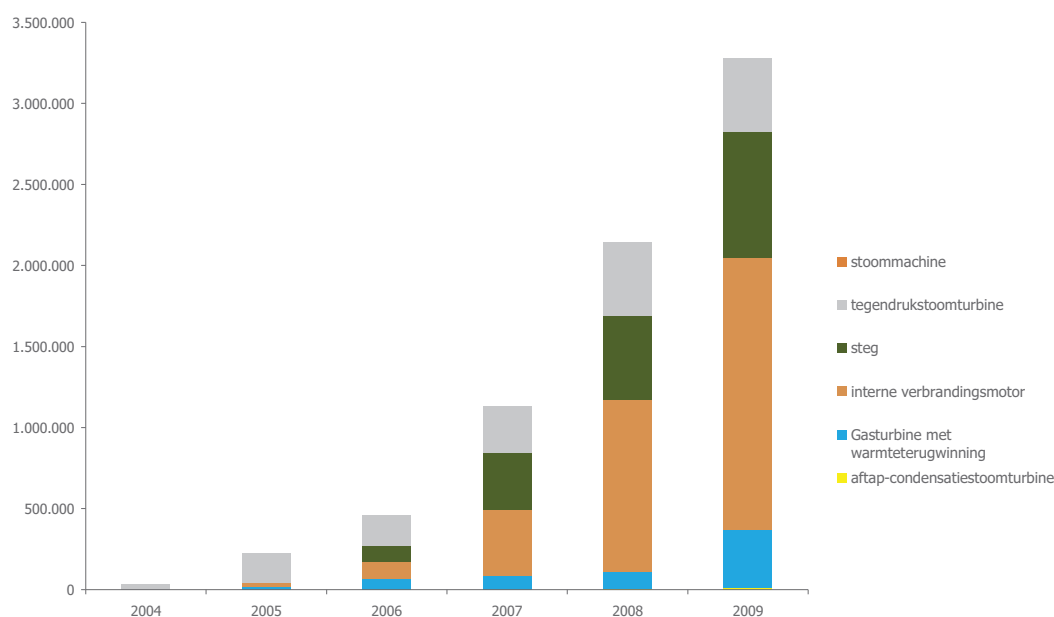
In 2009 werden veruit de meeste certificaten uitgereikt voor warmtekrachtbesparing door interne verbrandingsmotoren en dit ondanks het feit dat deze installaties meestal kleinschaliger zijn dan installaties met turbines.

Tot op heden werden er 16 micro-warmtekrachtinstallaties door de VREG erkend als kwalitatieve warmtekrachtinstallatie; deze groep bestaat vooral uit interne verbrandingsmotoren, maar omvat ook twee kleine stirlingmotoren en één kleine stoommachine.

Tabel 42: Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten per technologie en per productiejaar

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	8.255	9.370	17.625
Gasturbine met warmteterugwinning	14.991	67.467	83.048	98.892	362.209	626.607
Interne verbrandingsmotor	29.338	102.356	412.657	1.065.836	1.676.841	3.287.028
Steg	0	103.597	351.573	512.009	778.388	1.745.567
Tegendrukstoomturbine	216.532	186.162	285.656	457.283	456.908	1.602.541
Stoommachine	0	0	0	0	1	1
TOTAAL	260.861	459.582	1.132.934	2.142.275	3.283.717	7.279.369

Figuur 24: Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten per technologie en per productiejaar

In 2007 startte de VREG met het uitreiken van garanties van oorsprong voor kwalitatieve WKK-stroom. Deze worden gebruikt ter staving van de verkoop van elektriciteit opgewekt uit kwalitatieve WKK-installaties, maar worden nog niet internationaal verhandeld.

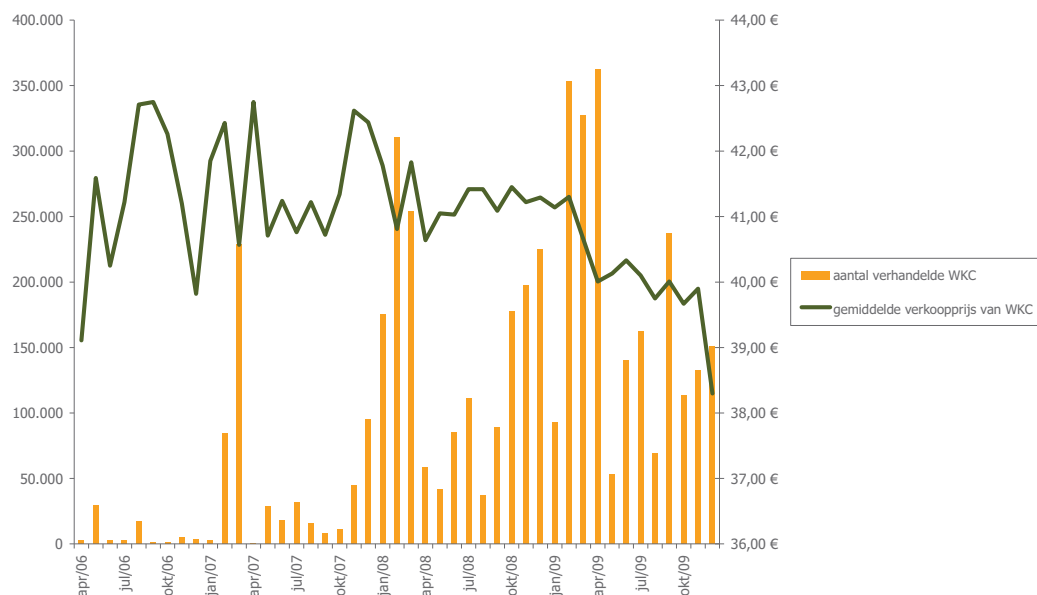
5.3.3 Handel in warmtekrachtcertificaten

5.3.3.1 Bilaterale handel in certificaten

Figuur 25 toont het aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde prijs vanaf april 2006 tot en met 31 maart 2009. De marktprijs van de periode vóór april 2006 is minder representatief, omdat de boete per ontbrekend warmtekrachtcertificaat voor de inlevering op 31 maart 2006 nog 40 euro bedroeg, in plaats van 45 euro.

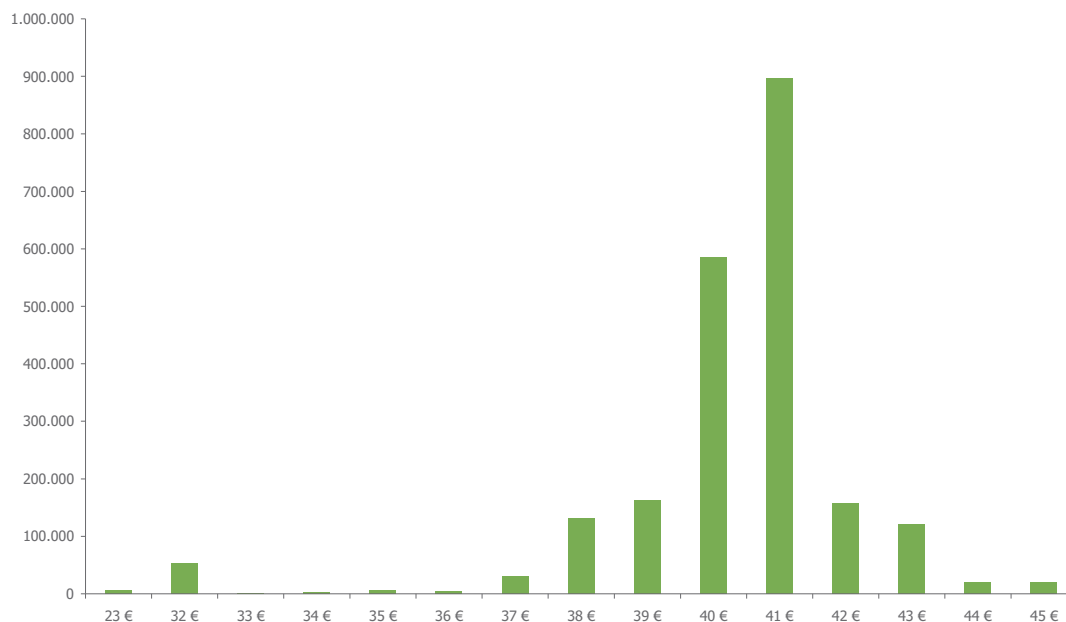
Door de sterke toename in het aantal uitgereikte certificaten en het overschot aan beschikbare warmtekrachtcertificaten voor de inlevering van 31 maart 2010, daalde de marktprijs in 2009 van 41 euro naar 38 euro.

Figuur 25: Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde marktprijs

In 2009 werden in totaal 2.194.872 warmtekrachtcertificaten verhandeld. De verkoopprijs varieerde tussen (afgerond) 23 euro en 45 euro. De gemiddelde marktprijs bedroeg (afgerond) 40 euro, zoals getoond in Figuur 26.

Figuur 26: Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten in 2009 per verkoopprijs (afgerond)

In deze cijfers zijn de handel via het beursplatform (de "Green Certificate Exchange") en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze worden hierna besproken.

5.3.3.2 Handel op Green Certificate Exchange

Begin 2009 werden voor het eerst warmtekrachtcertificaten verhandeld via de GCE ("Green Certificate Exchange") dat door Belpex werd opgestart.

De verhandelde volumes blijven vooralsnog beperkt. Ook hier geldt dat 2009 een uiterst moeilijk jaar was om de transacties van warmtekrachtcertificaten op de GCE te beginnen. De vraag naar certificaten lag erg laag, net als voor GSC. In de loop van 2010 wordt de verhandeling geautomatiseerd, net zoals voor groenestroomcertificaten.

Tabel 43: Handel in warmtekrachtkoppelingcertificaten door Belpex GCE

Datum handelssessie	Fixing Volume	Fixing Price (€)
16/03/2010	500	36
23/02/2010	0	-
26/01/2010	0	-
8/12/2009	0	-
22/09/2009	1.500	36,5
23/06/2009	0	-
24/03/2009	473	39,5
10/03/2009	0	-

5.3.3.3 Verkoop van warmtekrachtcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs

In 2009 vonden geen verkopen tegen minimumprijs plaats.

5.3.4 Inlevering van warmtekrachtcertificaten voor de certificatenverplichting op 31 maart 2010

De warmtekrachtcertificatenverplichting wijkt op twee vlakken af van de groenestroomcertificatenverplichting:

- er is geen vrijstelling voor leveringen aan grote afnemers (> 20 GWh/jaar)
- er is voortsnog enkel een verplichting voor leveranciers.

Tabel 44 en Figuur 27 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2010.

Op 31 maart 2010 was er voor de tweede keer een zeer aanzienlijk overaanbod aan beschikbare warmtekrachtcertificaten.

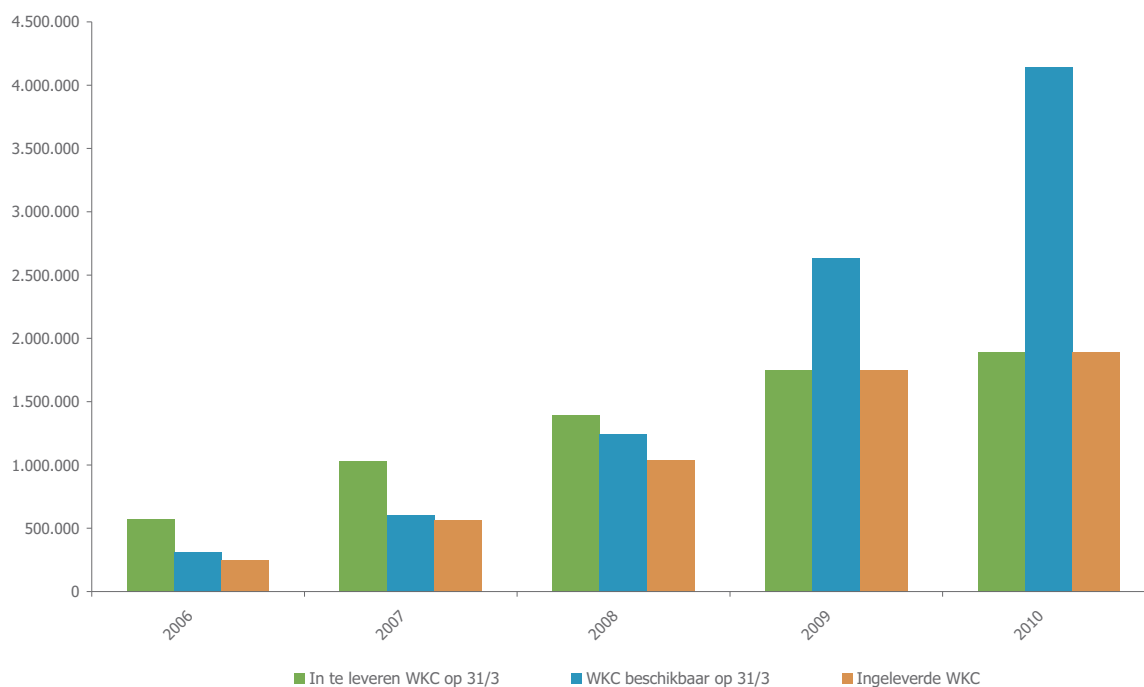
Het betreft een structureel overaanbod dat gedeeltelijk toe te schrijven is aan de sterke groei van het aantal WKK-installaties met interne verbrandingsmotoren en gedeeltelijk aan de indiening van twee STEG-centrales in 2008 en een grote gasturbine in 2009.

Op 31 maart 2010 waren er twee leveranciers die niet voldeden aan hun warmtekrachtcertificatenverplichting. De tekorten van deze leveranciers zijn niet substantieel zodat de boetes beperkt blijven.

Tabel 44: Overzicht van de inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren WKC op 31/3	WKC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde WKC	Quotum
31/03/2006	575.209	316.293	246.196	1,19%
31/03/2007	1.032.004	601.964	566.191	2,16%
31/03/2008	1.392.594	1.242.698	1.039.399	2,96%
31/03/2009	1.750.076	2.634.501	1.749.410	3,73%
31/03/2010	1.889.821	4.145.756	1.889.705	4,39%

Figuur 27: Overzicht van de inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten

5.3.5 Warmtekrachtquotum voor 2011

De quota voor de warmtekrachtcertificatenverplichting voor de komende jaren zijn vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 juli 2006. Er is geen mechanisme dat een automatische stijging van het quotum voorziet bij een overschot aan beschikbare certificaten.

Het warmtekrachtquotum op 31 maart 2011 bedraagt 4,90%.

Bijlagen

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI), HHIne en C3

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$

gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 1.800$

geconcentreerde markt: $HHI \geq 1.800$

Economisten stellen dat een HHI onder de 1.800 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

HHI in number equivalents (HHIne)

Deze index is van de HHI afgeleid. De berekening is als volgt:

$$HHIne = 1/HHI = 1 / \sum (m_i)^2$$

waarbij de HHI wordt berekend op basis van de marktaandelen die in nominale waarde, dus liggend tussen 0 en 1, worden uitgedrukt. De uitkomst van de HHI ligt in dat geval eveneens tussen 0 en 1.

Als HHI gelijk is aan 0,20 dan is HHIne gelijk aan 5. In dat geval kan de markt worden getypeerd als een markt bevolkt door 5 gelijkwaardige aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger HHIne, hoe minder er sprake is van aanbiederconcentratie.

ongeconcentreerde markt: meer dan 10 even grote ondernemingen in de markt

gematigd geconcentreerde markt: 5 tot 10 even grote ondernemingen

geconcentreerde markt: 5 of minder even grote ondernemingen in de markt

C3

Deze index geeft aan hoeveel procent de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel gezamenlijk binnen één relevante markt innemen. Deze index is minder genuanceerd dan de HHI-index, omdat hij de onderlinge verschillen tussen de grootste leveranciers buiten beschouwing laat. Twee heel verschillende marktsituaties kunnen leiden tot eenzelfde waarde voor de C-index.

Voorbeeld:

Markt A: 73 % + 1 % + 1 % = 75 %

Markt B: 25 % + 25 % + 25 % = 75 %

Hoewel markt A veel geconcentreerder is dan markt B, blijkt dat niet uit de berekende C3-index.

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 3). De VREG gebruikt ook de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energieprijs, nettarieven en heffingen). Wanneer een contract prijzen bevat die automatisch kunnen worden geïndexeerd, heeft de VREG steeds het gebruik van de meest recente, maandelijkse index verplicht. Enkel op deze manier kunnen we de vergelijkbaarheid van de verschillende producten garanderen. Sinds 1 maart 2005 zijn alle leveranciers, conform de afspraken van het Akkoord "De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt" voor de bescherming van de consument, ook verplicht om deze maandelijkse parameters te gebruiken op hun offertes.

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de leveranciersvergelijking op de VREG-website, betekent ook dat

in de prijzen geen rekening gehouden wordt met commerciële kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lichtjes lager doen uitvallen.

Gewogen prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe: Enerzijds laten we het **relatieve belang van het netgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een netgebied met een groot aantal huishoudelijke toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een netgebied met een klein aantal huishoudelijke toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier bij huishoudelijke afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die zeer representatief is voor de prijs die de gezinnen in Vlaanderen betalen. De diversiteit die bestaat in de Vlaamse energiemarkt speelt hierdoor geen vertekende rol, terwijl bij de berekeningen nog steeds alle relevante informatie verwerkt wordt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

$(100 \cdot 0,1 + 150 \cdot 0,9) / (0,1 + 0,9) = 145$

$(100 \cdot 0,25 + 120 \cdot 0,75) / (0,25 + 0,75) = 115$

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de netgebieden: $(145 \cdot 0,25 + 168 \cdot 0,75) / (0,25 + 0,75) = 162,25$

Gratis elektriciteit verrekend

Voor de berekening van de jaarlijkse elektriciteitsprijzen van de verschillende leveranciers, houdt de VREG ook rekening met de gratis hoeveelheid elektriciteit waarop elk gezin in Vlaanderen recht heeft. Deze hoeveelheid wordt verrekend als een korting op de prijzen die de leveranciers hebben bezorgd aan de VREG. De korting wordt berekend door het aantal gratis kWh te vermenigvuldigen met de eenheidsprijs. Tot en met 2007 werd deze door het ministerie van Economische Zaken vastgelegd, maar vanaf 2008 wordt deze berekend door de VREG. Voor 2008 bedraagt die 17,24 eurocent/kWh inclusief

btw. Aangezien het aantal gratis kWh afhangt van het aantal gezinsleden, maakt de VREG (enkel voor de analyse in dit rapport en niet voor de leveranciersvergelijking op de VREG-website) de volgende assumpties voor de berekening van de jaarlijkse kostprijs per typecategorie:

Categorie Da:	1 gezinslid	→	200 kWh gratis	→	korting van € 37,32 in 2009
Categorie Db:	2 gezinsleden	→	300 kWh gratis	→	korting van € 55,98 in 2009
Categorie Dc:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 74,64 in 2009
Categorie Dc1:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 74,64 in 2009
Categorie Dd:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 93,30 in 2009
Categorie De:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 93,30 in 2009
Categorie De1:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 93,30 in 2009

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

In de kolommen 'Vóór' staat telkens het jaarverbruik per tarief vóór de invoering van het weekendtarief (1 januari 2007) en in de kolommen 'Na' staat telkens het jaarverbruik per tarief vanaf de invoering van het weekendtarief. De invoering van het weekendtarief had enkel invloed op typecategorieën Dc, Dd en De.

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)		Jaarverbruik nachttarief		Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)	
	Vóór	Na	Vóór	Na	Vóór	Na
Da	600	600	0	0	0	0
Db	1.200	1.200	0	0	0	0
Dc (*)	2.200	1.600	1.300	1.900	0	0
Dc1	3.500	3.500	0	0	0	0
Dd	5.000	3.600	2.500	3.900	0	0
De	5.000	3.600	2.500	3.900	12.500	12.500
De1	7.500	7.500	0	0	12.500	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3 (*)	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500	12.500	0
Ib	29.000	21.000	0

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | 1000 Brussel
Gratis nummer 1700 fax: 02 553 13 50
info@vreg.be | www.vreg.be